

EKONOMISK POLITIK

Makteliten – klyftorna består

*En studie av inkomstutvecklingen
för makteliten perioden 1950 till 2011*

Landsorganisationen i Sverige

Denna rapport redovisar maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2011 i relation till den genomsnittliga lönen för en industriarbetare. Detta är den trettonde rapporten i LOs serie om den svenska makteliten.

Författare:

Jeanette Bergström och Åsa-Pia Järliden Bergström

På omslaget:

Niklas Myhrberg, 36 år, Byggnads,
maskinist vid R.Å.D i Sverige AB, Hägersten

© Landsorganisationen i Sverige 2013

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Original: MacGunnar – Information & Media

Tryck: LO-Tryckeriet, Stockholm 2013

ISBN 978-91-566-2867-2

LO 13.02 1 000

Innehåll

Sammanfattning	6
Den svenska maktelitens inkomster 1950–2011	9
Inledning	9
Näringslivet leder stort	10
En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit	15
Hur står det till med jämställdheten?	23
Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter	26
Välfärdsföretagen – en ny maktelit?	30
Kraftig framväxt av privata företag på välfärdsområdet	31
Vinsterna är mycket goda	34
De tio största ägs i huvudsak av riskkapitalaktörer	36
Lägre ersättningar än övrigt näringsliv ...	39
... men tredje högsta ersättningsnivå i maktelitsgrupperna	40
BILAGA 1 Om rapportserien	43
BILAGA 2 De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2011	51
BILAGA 3 De elva maktgrupperna uppdelade på kön, sammanräknad inkomst 1950–2011	57
BILAGA 4 Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2011 i kronor	63

Tabell- och diagramförteckning

Tabeller

1.1A-C	Maktelitens inkomst	12-14
1.2A-D	Sammanräknad inkomst för män och kvinnor inom eliten 1950-2011	20-24
1.3	Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950-2011	27
2.1	Nyckeltal för privatägda företag	35
2.2	De 10 största välfärdsbolagen, 2011	37

Diagram

1.1	Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2009–2011	15
1.2	Inkomstutvecklingen för maktelitens huvudgrupper 1950–2011	17
1.3	Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2011	18
1.4	Andel kvinnor i maktelitens huvudgrupper	19
1.5	Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2011	25
1.6	Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2011	26
1.7	Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2011	28
1.8	Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2011	29
2.1	Antal företag och antal sysselsatta inom välfärdssektorn	31
2.2	Utförare inom olika sektorer, produktionsvärde, 2010	32
2.3	Nyckeltal för företag inom välfärdssektorn (SNI 85-88), 2000–2010	33
2.4	Avkastning på totalt kapital, privatägda företag 2007–2010	34
2.5	Genomsnittligt antal industriarbetarlöner 2011, näringslivets undergrupper, sammanräknad inkomst	39
2.6	Maktgrupperna samt välfärdsbolagen uppdelade på kvinnor respektive män 2011	40

Sammanfattning

Historiskt stora inkomstskillnader

Maktelitens genomsnittliga inkomster före skatt jämfört med en industriarbetares motsvarande 17 industriarbetarlöner 2011. Det innebär att maktelitens inkomster ligger kvar på samma nivå som 2010. År 2007 var inkomstskillnaden som störst i vårt urval då det behövdes 18 industriarbetare för att få ihop till en maktelitinkomst.

Den inkomst som vi mäter för makteliten är arbetsinkomst samt inkomster från kapital och näringsverksamhet. År 2011 var den genomsnittliga sammanräknade inkomsten före skatt i makteliten 5,4 miljoner kronor, att jämföra med en genomsnittlig industriarbetarlön på 316 000 kronor.

År 1950, denna undersöknings första år, var maktelitens genomsnittliga inkomst 11 industriarbetarlöner. Det år när skillnaden i inkomster mellan maktelit och industriarbetare var som minst – 1980 – var maktelitens genomsnittliga inkomst 5 industriarbetarlöner.

Näringslivets direktörer tjänar mest

Skillnaderna i inkomst mellan de tre olika elitgrupper som ingår i rapporten – den ekonomiska, den demokratiska och den byråkratiska eliten – är stora. Av de tre grupperna är det framför allt den ekonomiska eliten, vilken omfattar 50 verkställande direktörer i näringslivet, som har ökat sina inkomster i förhållande till industriarbetarlönen de senaste årtiondena.

Skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten var i vårt material som störst 2007. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i denna grupp 51 industriarbetarlöner. År 2011 fick de 50 direktörerna en inkomst på 46 industriarbetarlöner i snitt. Det motsvarar vad en industriarbetare får ihop under en hel livstids arbete.

De andra två elitgrupperna har betydligt lägre inkomster. Den demokratiska eliten – förtroendevalda – hade i genomsnitt en inkomst på cirka 5 industriarbetarlöner 2011. År 2007 blev även för denna grupp ett

toppar med nästan 7 industriarbetarlöner, 2009 sjönk inkomsten till 4,4. Startåret 1950 var inkomsten drygt 4 industriarbetarlöner. Den byråkratiska elitgruppen – främst högre tjänstemän i offentlig sektor – hade i genomsnitt 8 industriarbetarlöner i inkomst 2011. Mellan åren 1950 och 2005 har inkomsten varit mer än för andra grupper och har ofta pendlat runt knappt 7 industriarbetarlöner. Sedan dess har den således ökat till 8.

Få kvinnor – med lägre inkomster

Jämställdheten går mycket långsamt framåt i den ekonomiska makteliten. Före år 2000 fanns inte någon kvinna i denna grupp och 2011 är enbart två av näringslivets ledande chefer kvinnor.

Fram till 2005 ökade kvinnornas andel av den demokratiska eliten. År 2005 var 38 procent av denna grupp kvinnor. Sedan dess har utvecklingen gått tillbaka och 2011 var andelen kvinnor nere i 28 procent.

I den byråkratiska eliten har andelen kvinnor ökat relativt stadigt. Under tio år mellan 1999 till 2009 dubblerades andelen kvinnor, från 14 till 30 procent, och är fortfarande 30 procent 2011.

Den genomsnittliga inkomsten för kvinnorna i hela makteliten är 2011 cirka 33 procent av männens. Andelen har varit sjunkande sedan 2004 då den var 45 procent. Samtidigt som antalet kvinnor inom makteliten ökar något så fortsätter alltså männens inkomster att dra ifrån.

Välfärdsbolagens direktörer

Det finns i dag cirka 50 000 privatägda företag som verkar inom vård, skola och omsorg i Sverige, vilket är en dubbling sedan 2000. Dessa företag sysselsätter 17 procent av arbetskraften i välfärdssektorn. Som andel av produktionsvärdet så står de privata företagen för 12 procent av verksamheten på utbildningsområdet, 16 procent av hälso- och sjukvårdsproduktionen och 18 procent av omsorgsområdet.

Vinsterna för dessa företag har under senare år varit mycket goda. En jämförelse mellan avkastningen på totalt kapital för hela näringslivet och företag inom välfärdsbranschen visar att dessa välfärdsföretag har en klart högre avkastningsnivå, 15 procent jämfört med dryga 8 för näringslivet i stort. I en jämförelse mellan nettoomsättningen *per anställd* för privata företag i hela privata näringslivet och privata företag inom välfärdsområdet så blir det tydligt att siffrorna är betydligt lägre

som genomsnitt för utbildnings-, hälso- och sjukvårds- och omsorgsområdet. Förklaringen ligger i att detta är ett personalintensivt område.

Vi har i denna rapport studerat de tio största välfärdsbolagen och vilka inkomster deras till VD:ar har. Dessa bolag konkurrerar ännu inte i storlek, mätt som omsättning, med de 50 bolagen i vårt urval i Makteliten. Däremot ligger flera av bolagen högt upp på listan över företag med flest antal anställda i Sverige.

Som en avspiegling av bolagens omsättning ligger inkomsterna i välfärdsbolagen 2011 förhållandevis lägre än inkomsterna i den grupp som vi kallar näringslivseliten. Inkomsterna bland VD:arna i de tio största välfärdsbolagen motsvarar i genomsnitt 13 gånger en industriarbetarlön, medan genomsnittet för näringslivet är 46 industriarbetarlöner.

Välfärdsbolagen tar dock upp kampen med övriga grupper i vårt urval och hamnar på tredje plats, efter näringslivet och statliga verksamheter. Inkomster på 13 industriarbetarlöner är ungefär tre gånger så mycket som kommunalpolitikerna och de högsta tjänstemännen i kommunerna har.

Ägande via riskkapitalfonder är vanligare inom välfärdssektorn än inom näringslivet i övrigt. De 10 bolagen i vårt urval är inte börsnoterade utan ägs i stor utsträckning (8 av 10) av svenska och internationella riskkapitalbolag. Av den anledningen finns inte samma information om ordföranden och arvoden lättillgängligt i årsredovisningen som för övriga bolag i vårt urval.

Den svenska maktelitens inkomster 1950–2011

Inledning

Den krets anställda som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden återfinns inte som en egen grupp i den offentliga lönestatistiken. Vi vill synliggöra skillnaderna mellan den vanliga löntagaren och elitens inkomster. Vår utgångspunkt är att det har betydelse om makteliten har långt högre inkomster än de människor som påverkas av deras beslut. Det säger också något viktigt om vårt samhälle om skillnaderna trendmässigt ökar eller minskar.

I detta kapitel redovisas maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2011 och jämförs med industriarbetarlönens utveckling under samma period. Metoden gör det möjligt att följa hur relationen mellan industriarbetare och den grupp som vi har definierat som makteliten i samhället har förändrats över en tidsperiod på över sextio år.

Vi gör en granskning av sammanlagt 197 positioner i näringslivet, politiken och samhället i övrigt. Från början hade vi 200 positioner men några inom gruppen arbetsmarknadens parter har försvunnit genom sammanslagningar.

Vilka ingår i makteliten?

Det urval av positioner eller befattningar som vi anser ger störst makt och inflytande över det svenska samhället har delats in i elva maktgrupper:

- Näringslivets verkställande direktörer
- Politiker och höga tjänstemän i regering och riksdag
- Representanter för arbetsmarknadens parter
- Generaldirektörer och verkställande direktörer i statliga myndigheter och bolag
- Politiker och höga tjänstemän i de 10 största kommunerna
- Chefer i kommunala bolag i de tre största städerna
- Representanter för det traditionella "överhetssamhället" det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen

- Mediachefer/redaktörer och journalister
- Representanter för universitets- och forskarvärlden
- Chefsekonomer inom näringslivet och arbetsmarknadens parter
- Representanter för folkrörelseorganisationerna

All inkomst – inte enbart lön

Många höga positioner medför sidouppdrag som också ger inkomst, till exempel styrelseuppdrag. Summan av inkomsterna ger därför en bättre bild av den faktiska ekonomiska standard som positionen ger än vad själva lönen gör. Det är också denna inkomst vi kan få uppgifter om från Skatteverket. De siffror som redovisas i detta kapitel gäller därför de sammanlagda inkomsterna för den person som innehar en särskild position under granskningsåret, inte endast grundlönen för positionen i sig.

För alla positioner redovisas två inkomstmått före skatt – inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst (se tabell 1 samt bilagorna). I den senare inkomsten ingår även avkastning på kapital och inkomster/avdrag för näringsverksamhet. Jämförelserna med industriarbetarlönen görs endast utifrån den sammanräknade inkomsten före skatt. Välbetalda positioner innebär ofta att innehavaren med tiden kan bygga upp en förmögenhet som genererar kapitalinkomster eller inkomster av näringsverksamhet. Därför anser vi att det ger en mer rättvisande bild av den ekonomiska situationen om vi utgår från den sammanräknade inkomsten för makteliten, istället för enbart inkomst av tjänst.

En utförlig redogörelse för positioner, urval och metod för hela rapportserien finns i bilaga 1.

Näringslivet leder stort

Den genomsnittliga inkomsten för hela makteliten, såsom vi definierat den, är 17 gånger större än en industriarbetarlön år 2011. Det innebär att en genomsnittlig sammanräknad inkomst före skatt för denna grupp var 5,4 miljoner kronor, att jämföra med en industriarbetarlön på 316 000 kronor.

Näringslivsgruppen, bestående av 50 verkställande direktörer i de största bolagen i Sverige, har en genomsnittlig inkomst på 14,5 miljoner kronor, vilket motsvarar så mycket som 46 industriarbetarlöner. I vårt material ingår en VD med inkomster motsvarande 1147 industriarbe-

tarlöner. Denna inkomst har i sammanräkningen satts till 200 industriarbetarlöner.¹ Om ovan nämnda maxgräns inte hade använts skulle genomsnittet för direktörerna ha blivit inkomster som är 65 gånger större än en industriarbetarlön.

I detta års rapport har vi även tittat på arvoden till ordförande i de 50 bolagen. Dessa har i genomsnitt nästan 1,5 miljoner kronor i styrelsearvode – motsvarande 4,6 industriarbetarlöner. Arvodena spänner från 223 000 kronor till den högt avlönade ordföranden (i Ericsson) som har 5,5 miljoner kronor.

Staten och överhetssamhället tar upp kampen

Som nummer två i denna inkomstliga kommer gruppen generaldirektörer och VDar i statliga bolag, 10 stycken, med en genomsnittlig inkomst på 19,2 industriarbetarlöner. Gruppens genomsnitt lyfts av de höga inkomsterna hos de verkställande direktörerna i Telia, Vattenfall och Posten. Om dessa tre exkluderas sjunker genomsnittsinkomsten till 9,5 industriarbetarlöner. Sedan bolagiseringen av statliga myndigheter inleddes i början på 90-talet har lönerna för de högsta cheferna i dessa verksamheter allt mer anpassat sig till näringslivets nivåer.

På tredje plats kommer det traditionella överhetssamhället, det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen, 11 stycken, med genomsnittliga inkomster som är 10,3 gånger en industriarbetarlön. Om kungens kapitalinkomst exkluderas² blir genomsnittet 4,1 industriarbetarlöner.

Gruppen som består av arbetsmarknadens parter representanter, 25 stycken, har något lägre inkomster och tjänade i genomsnitt 7,7 industriarbetarlöner. Ordförande och VD på Svenskt Näringsliv samt VD på Teknikföretagen har betydligt högre inkomster (motsvarande 48, 20 respektive 22 industriarbetarlöner) än övriga. Om dessa exkluderas blir genomsnittet 4,6 industriarbetarlöner.

Den grupp som består av chefer inom media/redaktörer och journalister, 16 stycken, tjänade 8,2 industriarbetarlöner i genomsnitt. Men cheferna på DN och TV4 tjänar betydligt mer än övriga, 18 respektive

1 Se bilaga 1 för uträkningsmetoder.

2 Kungen har apanage och det räknas inte som inkomst av tjänst men 23 miljoner kronor i kapitalinkomst det vill säga lika mycket som 73 industriarbetarlöner.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för samtliga maktgrupper 2011 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN OCH KVINNOR			
Näringslivet	50	39,0	46,0
Regering/riksdag	22	4,0	5,1
Arbetsmarknadens parter	25	7,6	7,7
Statlig verksamhet	10	19,1	19,2
Kommuner	20	3,5	3,6
Kommunala bolag	12	4,4	4,8
Överhettssamhället	11	3,6	10,3
Universitet/forskarvärlden	10	4,1	4,1
Media	16	8,0	8,2
Ekonomer	10	7,5	7,7
Folkrörelseorganisationer	11	4,8	4,8
Hela makteliten	197	14,6	17,0

Tabell 1.1a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

20 industriarbetarlöner. Om dessa exkluderas blir genomsnittet 6,5 industriarbetarlöner.

Ekonomgruppen består av chefsekonomer i tre stora banker och hos arbetsmarknadens parter, samt chefen för Stockholmsbörsen (numera en del av Nasdaq OMX) och generaldirektören för Finansinspektionen, 10 stycken. Dessa tjänar i genomsnitt 7,7 industriarbetarlöner. Snittet dras upp av Handelsbankens och SACOs ekonomer (som tjänar 14 respektive 16 gånger mer än en industriarbetare). Exkluderas de blir den genomsnittliga inkomsten motsvarande 5,8 industriarbetarlöner.

Representanter/ledare för folkrörelseorganisationerna, 11 stycken, tjänade i genomsnitt 4,8 industriarbetarlöner. Även i denna grupp finns

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för männen inom maktgrupperna 2011 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN			
Näringslivet	48	39	46,3
Regering/riksdag	17	3,9	5,3
Arbetsmarknadens parter	16	11,2	11,1
Statlig verksamhet	8	20,9	21,0
Kommuner	13	3,5	3,6
Kommunala bolag	8	4,6	5,1
Överhettssamhället	8	3,5	12,7
Universitet/forskarvärlden	8	3,6	3,7
Media	10	7,9	8,3
Ekonomer	9	7,6	7,8
Folkrörelseorganisationer	8	5,5	5,2
Hela makteliten	152	17,0	20,0

Tabell 1.1b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

en position som avviker kraftigt uppåt, nämligen KFs koncernchef med 14 industriarbetarlöner. Räknas denna bort blir genomsnittet 3,9 industriarbetarlöner.

Politiker och höga tjänstemän, 11 stycken, i regering och riksdag tjänade i genomsnitt 5,1 industriarbetarlöner. Talmannen hade stora kapitalinkomster och tjänade lika mycket som 16 industriarbetare. Tas denna position bort blir genomsnittet 4,6 industriarbetarlöner.

Makteliten i kommunala bolag tjänade 4,8 industriarbetarlöner, universitet/forskarvärlden tjänade 4,1 samt de 20 positionerna inom kommunerna tjänade 3,6 industriarbetarlöner i genomsnitt. Ingen enskild position i dessa grupper tjänade mer än 9 industriarbetarlöner.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för kvinnorna inom maktgrupperna 2011 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KVINNOR			
Näringslivet	2	37,3	40,2
Regering/riksdag	7	4,4	4,5
Arbetsmarknadens parter	9	3,9	4,2
Statlig verksamhet	2	12,0	12,0
Kommuner	7	3,5	3,5
Kommunala bolag	4	4,2	4,1
Överhettssamhället	3	3,7	3,8
Universitet/forskarvärlden	2	6,0	6,0
Media	6	8,1	7,9
Ekonomer	1	6,8	6,6
Folkrörelseorganisationer	3	4,0	3,8
Hela makteliten	45	6,4	6,5

Tabell 1.1c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Diagram 1.1 visar de elva maktgruppernas genomsnittliga sammanräknade inkomst för år 2009–2011, uttryckt i antal industriarbetarlöner. Statsministerns inkomst visas som en egen stapel. Statsministern hade 2011 en inkomst på cirka 3,6 miljoner kronor (varav lönen utgjorde 2 miljoner kronor och resten var kapitalinkomst), motsvarande 11,6 industriarbetarlöner. Den sammanräknade inkomsten ger statsministern en tredje plats om man jämför den med genomsnittet för samtliga elitgrupper.

Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2009–2011

Antal industriarbetarlöner

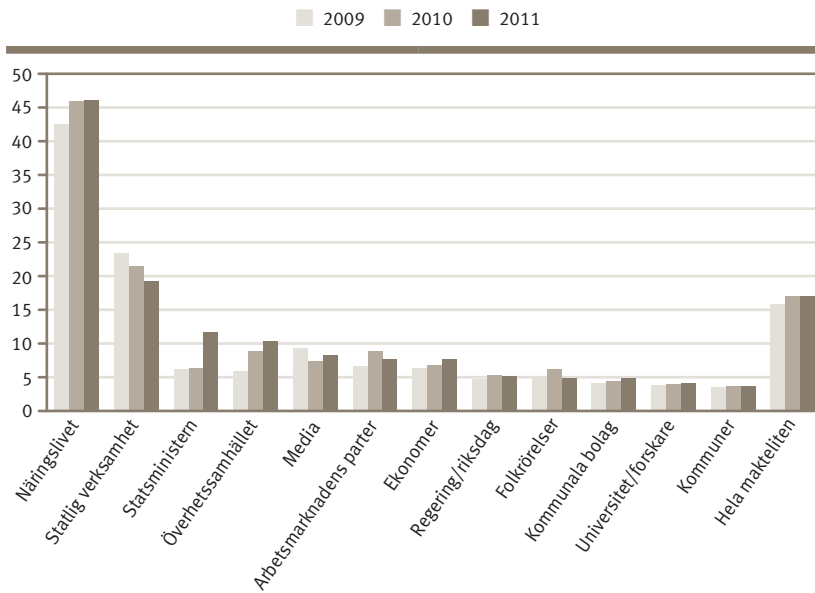

Diagram 1.1

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit

I var och en av de elva maktgrupperna ingår det för få personer för att kunna dra några större slutsatser kring inkomstutvecklingen i respektive undergrupp. Flera grupper består bara av sammanlagt tio positioner. För att möjliggöra bredare jämförelser har vi skapat tre större grupper. Den första gruppen, som vi kallar den *ekonomiska* eliten, består av representanter för näringslivet (50 personer). Den andra gruppen, den *demokratiska* eliten, består av folk- och förtroendevalda (50 personer). Övriga (97 personer) ingår i en något heterogen grupp som vi valt att kalla

den *byråkratiska* eliten. Här finns de statliga och kommunala cheferna, överhettssamhället, media, universiteten, ekonomerna, cirka hälften av gruppen arbetsmarknadens parter och några från regering/riksdag.

Den ekonomiska eliten hade en genomsnittlig inkomst motsvarande 46 industriarbetarlöner 2011. De två övriga grupperna hade betydligt lägre inkomster. Den byråkratiska eliten tjänade i genomsnitt 8 industriarbetarlöner och den demokratiska eliten 5,3 industriarbetarlöner.

I den byråkratiska eliten är det sex positioner som utmärker sig genom att de har inkomster före skatt överstigande 20 industriarbetarlöner. Det är Vattenfalls VD (41), Telias VD (52), Postens VD (32), kungen (73)³, TV4-chefen (20,5), Svenskt Näringslivs VD (20,4) och Teknikföretagens VD (22). Tas dessa sju personers inkomster bort från gruppen den byråkratiska eliten blir genomsnittet för denna grupp 5,7 i stället för 8 industriarbetarlöner.

I den grupp vi kallar den demokratiska (folkvalda) eliten motsvarar den genomsnittliga inkomsten 5,3 industriarbetarlöner. I denna grupp utmärker sig Svenskt näringslivs ordförande med en inkomst motsvarande 48 industriarbetarlöner. Om denna undantas blir genomsnittet för gruppen 4,4 industriarbetarlöner.

Utvecklingen från år 1950 till 2011

Skillnaden mellan maktelitens inkomster i genomsnitt och industriarbetarlönen har varierat kraftigt under den tidsperiod som vi studerar. Diagram 1.2 visar utvecklingen för de tre grupperna från år 1950 och fram till 2011. För samtliga positioner i makteliten motsvarade den genomsnittliga sammanräknade inkomsten 11 industriarbetarlöner år 1950. 1980 var samma genomsnitt endast 5 gånger en industriarbetarlön. År 1995 var makteliten åter tillbaka på ungefär samma nivå som för år 1950. År 2011 tjänade maktelitens medlemmar i genomsnitt en sammanräknad inkomst på 17 industriarbetarlöner.

Den ekonomiska eliten hade år 1950 en inkomst som var 26 gånger större än en industriarbetares inkomst. Mellan 1950 och 1980 så minskade dock dessa inkomster och skillnaden var som lägst år 1980. Detta år motsvarade inkomsterna i denna grupp 9 industriarbetarlöner. Un-

3 Sedan inkomståret 1998 har kungen noll kronor i inkomst av tjänst enligt Skatteverket.

Inkomstutvecklingen för maktelitens huvudgrupper 1950–2011

Antal industriarbetarlöner

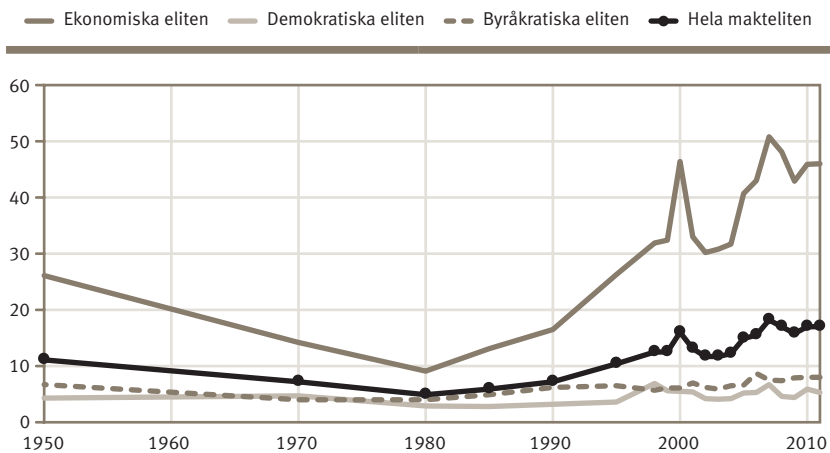

Diagram 1.2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

der denna period, i början på 1980-talet, var inkomstskillnaderna som minst i Sverige. Under senare delen av 1980-talet började skillnaden öka igen, för att år 1995 vara tillbaka på 1950 års nivå⁴.

Under några år i början av 2000-talet framstod det som att skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten hade kulminerat år 2000. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i den ekonomiska eliten så mycket som 46 industriarbetarlöner. Denna höga siffra har dock överträffats av inkomstnoteringarna i näringslivet för åren 2007 och 2008 med 48 respektive 51 industriarbetarlöner. Innevarande undersökningsår är inkomsten åter uppe i samma nivå som det som såg ut som en toppnotering år 2000.

⁴ Under denna period har vi endast data för åren 1950, -70, -80, -85, -90, -95.

Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2011 Antal industriarbetarlöner

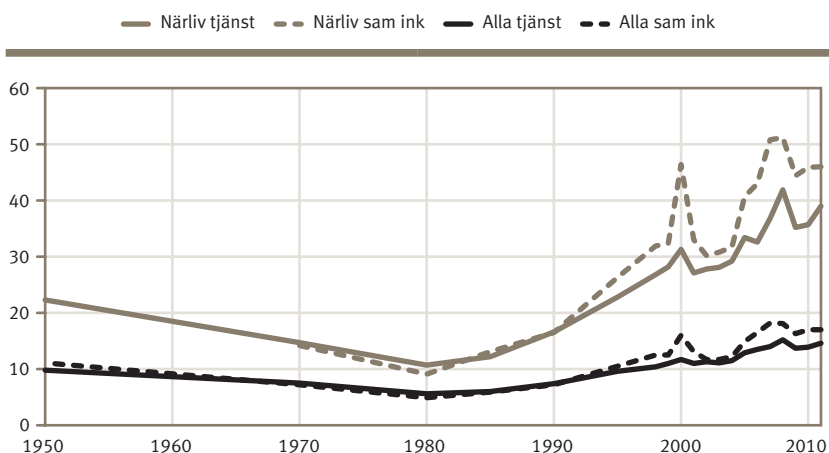

Diagram 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Den sammanräknade inkomsten för den ekonomiska eliten åren 2000 och 2007 utgjordes i ovanligt hög grad av kapitalinkomster, 33 respektive 28 procent. Om man räknar bort dessa två år blir den genomsnittliga kapitalinkomsten över alla år cirka 11 procent. Detta kan jämföras med 1980, då kapitalinkomsterna var negativa (kapitalutgifterna översteg kapitalinkomsterna). Avdragen i inkomstslaget kapital utgjorde då 17 procent av den sammanlagda inkomsten. Kapitalinkomsten för år 2011 var 15 procent av den sammanräknade inkomsten.

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den ekonomiska makteliten 1950–2011 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Ekonomiska eliten						
1950	0	0,0	50	26,1	50	26,1
1970	0	0,0	50	14,2	50	14,2
1980	0	0,0	49	9,1	49	9,1
1985	0	0,0	50	13,1	50	13,1
1990	0	0,0	50	16,5	50	16,5
1995	0	0,0	49	26,3	49	26,3
1998	0	0,0	50	31,9	50	31,9
1999	0	0,0	50	32,4	50	32,4
2000	0	0,0	50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0	0,0	50	31,7	50	31,7
2005	0	0,0	50	40,7	50	40,7
2006	1	50,6	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	50,3	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0

Tabell 1.2a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Detta visar att de stora variationerna i inkomster under enskilda år utgörs av förändringar i kapitalinkomster. Dessa förändringar styrs i huvudsak av kraftiga upp- och nedgångar på aktiemarknaden. Mellan 1996 och år 2000 steg börsen med 185 procent (från 116 i årsgenomsnitt till 330) för att sedan falla med 46 procent (till 177) fram till år 2002. Den senaste finanskrisen fick till följd att börsen föll 36 procent (från 381 till 244) mellan åren 2007 och 2009.

Den demokratiska eliten hade år 1950 motsvarande drygt 4 industri-

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den demokratiska makteliten 1950–2011 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Demokratiska eliten						
1950	0	0,0	58	4,3	58	4,3
1970	0	0,0	59	4,7	59	4,7
1980	2	2,2	58	2,9	60	2,9
1985	4	2,1	56	2,9	60	2,8
1990	6	2,5	54	3,3	60	3,2
1995	14	3,2	47	3,8	61	3,6
1998	15	3,4	41	4,2	56	6,9
1999	14	3,5	42	6,3	56	5,6
2000	11	3,5	42	6,1	53	5,5
2001	14	3,5	39	6,1	53	5,4
2002	17	3,4	35	4,5	52	4,2
2003	19	3,4	33	4,6	52	4,1
2004	18	3,6	34	4,5	52	4,2
2005	20	3,5	32	6,3	52	5,2
2006	18	3,6	34	6,2	52	5,3
2007	16	4,0	36	7,9	52	6,7
2008	14	4,0	36	4,7	50	4,6
2009	15	3,9	35	4,7	50	4,4
2010	13	4,5	37	4,8	50	5,9
2011	14	3,6	36	5,9	50	5,3

Tabell 1.2b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

arbetarlöner. Från denna nivå skedde en nedgång till som lägst knappt 3 industriarbetarlöner år 1980. Någon gång efter år 1985 började även inkomsterna för denna grupp att öka snabbare än industriarbetarnas och år 1998 var relationen ungefär 7 till 1. Sedan har den demokratiska elitens relativa inkomster sjunkit, till 5,3 industriarbetarlöner år 2011.

Inkomsterna för den byråkratiska eliten var startåret 1950 nästan 7 industriarbetarlöner. Utvecklingen följer samma mönster som för övriga elitgrupper och skillnaderna var sålunda som minst i början av

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den byråkratiska makteliten 1950–2011 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Byråkratiska eliten						
1950	1	4,9	79	6,8	80	6,7
1970	1	3,2	88	4,0	89	4,0
1980	4	2,4	87	4,0	91	4,0
1985	3	3,1	87	4,9	90	4,9
1990	6	2,7	86	6,5	92	6,2
1995	10	4,2	82	6,8	92	6,5
1998	12	3,6	83	8,0	95	5,7
1999	13	4,9	78	6,3	91	6,1
2000	15	5,0	83	4,3	98	6,1
2001	17	5,7	80	7,3	98	7,0
2002	19	5,7	79	6,3	97	6,2
2003	18	5,8	79	6,0	97	5,9
2004	18	8,6	79	6,0	97	6,5
2005	22	5,0	74	7,1	96	6,6
2006	21	4,8	75	9,8	96	8,7
2007	24	4,5	72	8,4	96	7,5
2008	27	4,4	70	8,6	97	7,4
2009	29	5,2	68	9,1	97	7,9
2010	26	5,0	71	9,0	97	8,0
2011	29	5,6	68	9,0	97	8,0

Tabell 1.2c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

1980-talet (motsvarande 4 industriarbetarlöner), för att sedan vända uppåt. Under 1990-talet har den genomsnittliga inkomstrelationen för denna grupp och industriarbetaren varierat mycket lite. Sedan år 1990 har den rört sig runt 6 industriarbetarlöner. De senaste åren har dock skillnaden ökat och år 2011 utgjorde gruppens genomsnittliga inkomst 8 industriarbetarlöner.

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i hela makteliten 1950–2011 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Hela makteliten						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	6,8	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,4	200	5,9
1990	12	2,6	190	8,2	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	200	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	18,1	198	15,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,1	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0

Tabell 1.2d

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Hellre rik än ung

Den genomsnittliga åldern för de personer vi kallar makteliten har inte ändrats nämnvärt under den studerade perioden. År 1950 var genomsnittsåldern 55 för dem med de främsta maktpositionerna i näringslivet. Därefter har genomsnittsåldern sjunkit något, 2011 var den 52 år. Även den demokratiska eliten hade år 2011 en lägre genomsnittlig ålder, 52 år. Tidigare var genomsnittet under en lägre period 55 år i denna grupp. För den byråkratiska eliten har genomsnittsåldern länge legat kring 54 år.

Endast 6 procent av hela makteliten är yngre än 40 år, mellan 32–39 år. I denna grupp är också inkomsterna som genomsnitt lägst, 6,8 industriarbetarlöner år 2011. Personer som är 60 år och äldre, mellan 60–70 år, utgör 22 procent av gruppen och dessa har en sammanräknad inkomst som motsvarar 18,5 industriarbetarlöner i genomsnitt. Den yngsta personen som ingick i makteliten 2011 var 32 år och den äldsta var 70 år.

Hur står det till med jämställdheten?

Antalet kvinnor i makteliten har ökat ...

Som framgår av tabell 1.2 är och förblir makteliten en skara som kraftigt domineras av män. Endast 23 procent eller 45 av 197 maktpositioner innehas av kvinnor. Antalet kvinnor har dock ökat förhållandevis stadigt sedan någon gång på 70-talet. Både 1950 och 1970 fanns endast en kvinna med i urvalet. 1980 var det sex kvinnor som innehade någon position i makteliten. 1990 hade denna siffra fördubblats. Åren 2009 och 2011 var antalet högst, 45 kvinnor.

Den låga andelen kvinnor gör att det är mycket få kvinnor i urvalet för varje grupp. I den ekonomiska eliten är kvinnor mest underrepresenterade. År 2011 var de endast två (2) stycken och så sent som 2001 fanns inte en enda kvinna med bland de 50 cheferna i näringslivet. Näst sämsta grupp när det kommer till kvinnorepresentation på toppositioner är överhettssamhället, som under perioden 1950 till 2009 inte har inkluderat mer än en enda kvinna. År 2011 fanns det 3 kvinnor i gruppen. Även i grupperna som representerar ekonomer samt universitets/forskarvärlden är kvinnor kraftigt underrepresenterade. Totalt är jämställdheten störst bland de kommunala cheferna samt inom media där kvinnornas andel 2011 var 35 respektive 38 procent.

I en jämförelse av de större grupperna framträder bilden av att kvinnorepresentationen har haft en stadig ökning både inom den byråkratiska och demokratiska eliten sedan mitten av 1980-talet. Denna ökning bröts dock när det gäller den demokratiska eliten då antalet kvinnor på de utvalda positionerna i regering och riksdag har minskat sedan 2007.

... men kvinnornas inkomster ligger betydligt lägre än männens

År 2011 tjänade kvinnorna i snitt 33 procent av männens inkomster. Det är mycket få kvinnor som har högre ersättningar än genomsnittet för

Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2011

Procent

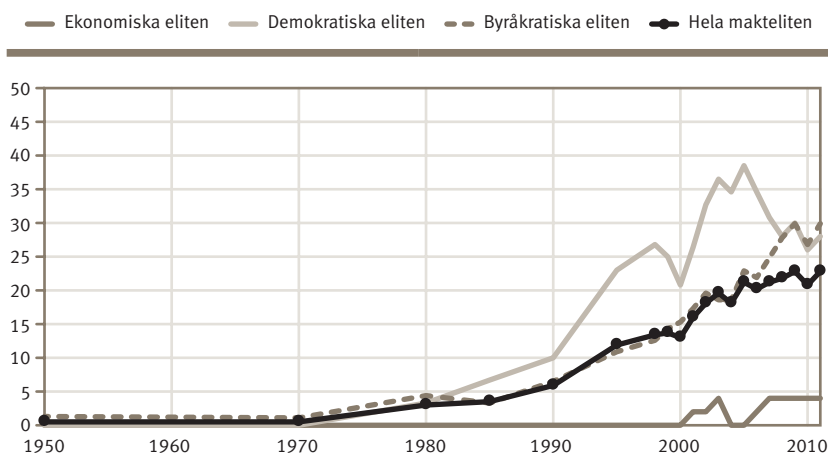

Diagram 1.4

Källa: Offentliga källor sam årsredovisningar

männen i varje grupp. I den ekonomiska eliten, finns två kvinnor som tjänar betydligt mer än genomsnittet för alla kvinnor. Om dessa två räknas bort blir kvinnornas inkomstandel bara 25 procent av männens.

Kommunerna och de kommunala bolagen, regering/riksdag samt mediagruppen är de enda maktelitsgrupperna där kvinnorna har ungefär lika stora inkomster som männen 2011. Kvinnorna i universitets- och forskarvärlden (2 av 10) är de enda som har i snitt högre inkomster än männen i samma grupp.

År 2011 var den genomsnittliga inkomsten för kvinnorna i makteliten 6,5 industriarbetarlöner att jämföra med männens 20. Det ger den kvinnliga makteliten 33 procent av den manliga maktelitens inkomster, vilket är en liten minskning jämfört med 2010 då andelen var 35 procent.

Över hela den uppmätta perioden har skillnaderna mellan mäns och

Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2011

Antal industriarbetarlöner

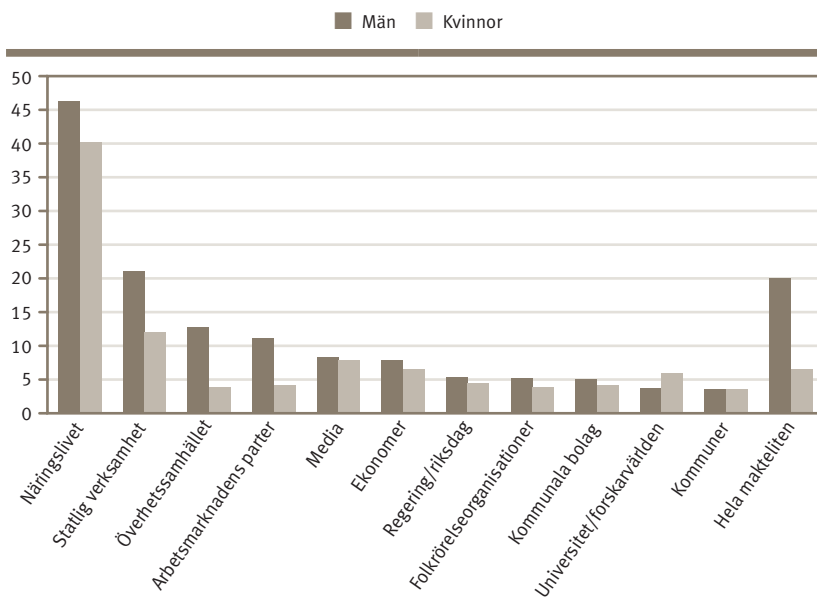

Diagram 1.5

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

kvinnors ersättningar ökat. Perioden före 1990 innehöll makteliten dock mycket få kvinnor. Kvinnorna, som enbart var sex stycken 1980, tjänade då i genomsnitt nästan hälften av de 194 männen's inkomster (cirka 45 procent). Därefter har skillnaderna ökat med undantag för första delen av 2000-talet. Denna utveckling beror i hög grad på att männen's inkomster i större utsträckning består av kapitalinkomster, vilka har ökat betydligt snabbare under perioden. Om man enbart jämför lönerna för kvinnorna i urvalet med männen's så kvarstår dock stora skillnader – 2011 var kvinnornas löner 42 procent av männen's.

Nästan inga kvinnliga ordförande i näringslivet

Vi har tidigare kortfattat redogjort för 2011 års inkomster för ordförandena i de företag som ingår i den ekonomiska eliten. Vi kan konstatera

Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2011

Antal industriarbetarlöner

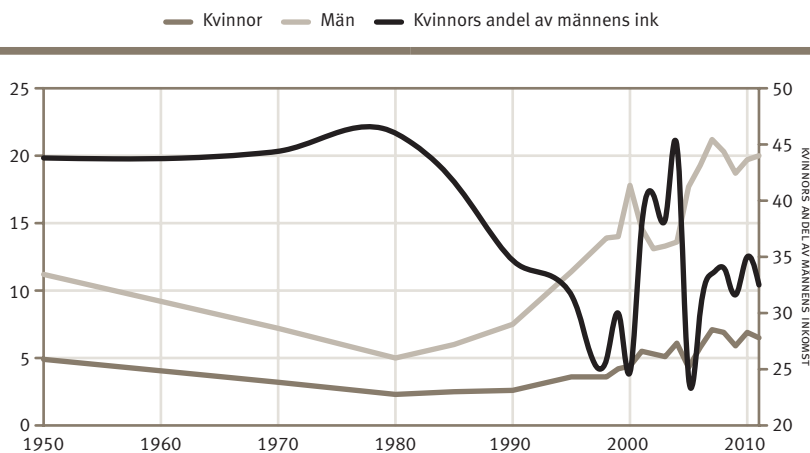

Diagram 1.6

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

att det är precis lika få kvinnor bland dessa som bland VDarna det vill säga två stycken. De två kvinnorna fick i genomsnitt 1 miljon kronor i arvode, det vill säga 69 procent av männens arvoden – de manliga ordförandenas arvoden uppgick till 1,6 miljoner kronor i genomsnitt.⁵

Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter

Vi har även i denna rapport gjort en särskild granskning av de positioner som innehas av arbetsmarknadens parter. Hur utvecklas inkomsterna för den elit som utgörs av arbetsmarknadens parter jämfört med resten av urvalet.

Den fackliga elitens inkomster har inte ökat

Från LO ingår ordförande, vice ordförande samt ekonomichefen. LO-ordföranden behandlas i ett särskilt avsnitt nedan. Vidare finns ordfö-

⁵ Avser enbart 45 av 50 bolag – övriga har ingen svensk årsredovisning.

Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950–2011

Antal industriarbetarlöner

	Hela makteliten	Arbetstagarsidan	Arbetsgivarsidan
1950	11,1	3,5	10,9
1970	7,2	4,2	6,9
1980	4,9	3,1	6,2
1985	5,9	3,1	6,8
1990	7,2	3,4	6,9
1995	10,4	3,7	8,4
1998	12,5	4,2	20,4
1999	12,5	4,2	14,1
2000	16,0	4,3	12,6
2001	13,1	3,8	12,4
2002	11,7	3,8	12,1
2003	11,7	3,9	7,6
2004	12,2	4,1	8,4
2005	14,9	3,9	14,7
2006	15,5	3,8	32,4
2007	18,2	3,9	16,5
2008	17,0	3,7	10,0
2009	15,8	3,6	11,2
2010	17,0	4,0	16,0
2011	17,0	3,5	14,0

Tabell 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

randen för ett antal tjänstemanna- och industriförbund samt några av deras ekonomichefer.

Bland medlemsförbunden är ordförandena i Byggnads, Handels, Kommunal och IF Metall med i urvalet. Den genomsnittliga inkomsten år 2011 för dessa fyra förbundsordförande var 3 gånger en industriarbetarlön. Detta kan jämföras med den genomsnittliga inkomsten 2011 för de 10 förbundsordförande som inte ingår i urvalet som var 2,5 industriarbetarlöner. Inkomsterna för samtliga förbundsordförande i LO framgår av bilaga 4.

I diagram 1.7 och i tabell 1.3 visas hur de fackliga företrädarnas inkomster utvecklas i relation till industriarbetarlönen. Här finns det inget

Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2011

Antal industriarbetarlöner

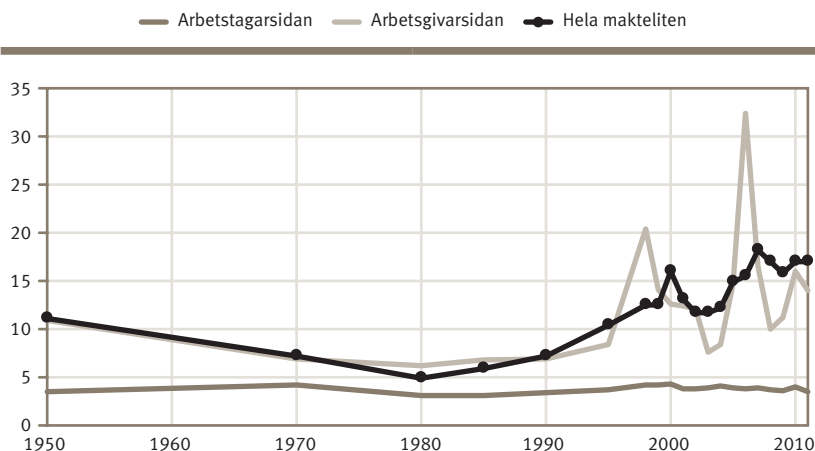

Diagram 1.7

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

tydligt mönster över tiden. Störst var skillnaden år 1998, 2000 och 2004 då inkomsterna i gruppen motsvarade drygt fyra industriarbetarlöner. De låg på knappt fyra industriarbetarlöner 2002, vilket var något över 1950 års nivå. År 2011 var gruppens inkomst i genomsnitt 3,5 industriarbetarlöner. De fackliga företrädarnas inkomster har under hela undersökningsperioden legat mellan 3,1 och 4,3 industriarbetarlöner.

Arbetsgivarnas inkomster har dragit ifrån kraftigt

Arbetsgiversidan har under hela den studerade perioden haft väsentligt högre inkomster än arbetstagarernas representanter. Inkomsterna för denna grupp har pendlat från motsvarande 6 till 32 gånger en industriarbetares lön. År 2011 hade arbetsgivarrepresentanterna en inkomst på i snitt 14 industriarbetarlöner. Om vi räknar bort Svenskt Näringslivs VD och ordförande samt Teknikföretagens VD blir dock genomsnittet 5 industriarbetarlöner.

Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2011

Antal industriarbetarlöner

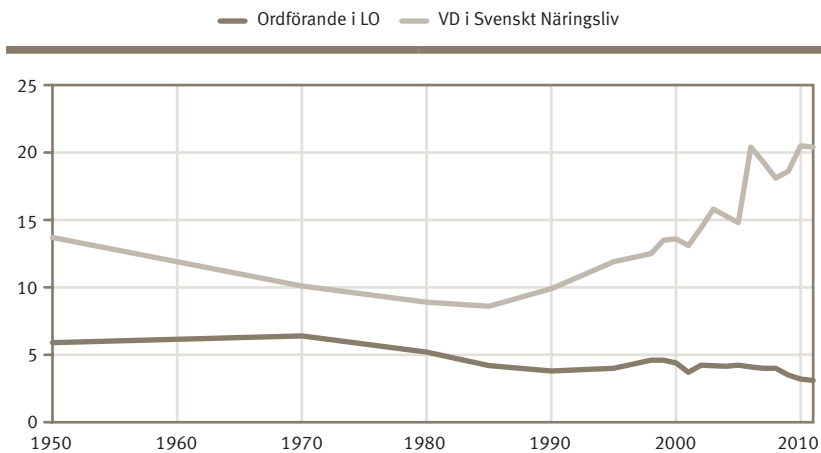

Diagram 1.8

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

LO-ordföranden

Diagram 1.8 visar inkomstutvecklingen 1950–2011 för LOs ordförande uttryckt i antal industriarbetarlöner. 1950 hade LOs ordförande en inkomst motsvarande cirka 6 industriarbetarlöner. Från och med 1985 har LOs ordförande haft inkomster som legat runt 4 industriarbetarlöner. År 2011 var inkomsten 3,1 industriarbetarlöner – den lägsta relativa inkomsten under hela perioden. Att inkomsten för denna position var högre i början av vår undersökningsperiod beror framför allt på att LOs ordförande under många år också var riksdagsledamot och då även uppbar arvode för detta.

I diagrammet visas också de relativa inkomsterna för VD i Svenskt Näringsliv – den position på arbetsgivarsidan som mest påminner om den position som LOs ordförande har på arbetstagsidan. Svensk Näringslivs VD hade 2011 en inkomst motsvarande 20,4 industriarbetares – 6,6 ggr så hög som LOs ordförande.

Välfärdsföretagen – en ny maktelit?

MED ANLEDNING AV den förhållandevis kraftiga framväxten av företag på välfärdsmarknaden har vi inom ramen för detta års rapport om maktelitens inkomster valt att studera gruppen välfärdsbolag särskilt. Området har vuxit kraftigt under de senaste 20 åren och verksamheterna har dessutom blivit föremål för en intensiv offentlig debatt. Syftet med att ta upp välfärdsföretagen i den här omgången av årets maktelitrapport är dock inte att diskutera vare sig effektivitet, kvalitet eller vinsterna i dessa verksamheter. Snarare har målet varit att ge en bild av företagen inom området i förhållande till övriga företag samt att se hur ersättningarna till personer i motsvarande maktelitspositioner i företag inom området vård, skola och omsorg förhåller sig till ersättningar i de maktelitsgrupperna som ingår i vårt ursprungliga urval.

Det är även intressant att se hur inkomster till ledande personer i välfärdsbolagen förhåller sig till inkomster i de positioner som ska styra över och ansvara för verksamheterna, det vill säga kommunalpolitikerna och de kommunala cheferna. Vi gör även en jämförelse med motsvarande positioner vi har för direktörer i kommunala bolag.

Vi kan redan inledningsvis konstatera att företagen inom välfärdssektorn är förhållandevis små i en jämförelse med övriga bolag i studiens urval. De tio största bolagen inom vård, skola och omsorg hade en omsättning på totalt cirka 40 miljarder kronor 2011. Detta kan jämföras med vårt urval av bolag inom verkstadsindustrin där den totala omsättningen var en bra bit över 800 miljarder.

Eftersom produktion av välfärdstjänster är en mycket arbetsintensiv bransch så kan ändå dessa företag mäta sig med dem i övriga branscher när det gäller antal anställda. De tio största välfärdsbolagen hade totalt cirka 55 000 anställda i Sverige 2011. Motsvarade antal i de tio största företagen inom bank och finanssektorn var 54 000 anställda och i verkstadsindustrin 107 000.

Antal företag och antal sysselsatta inom välfärdssektorn

Privatägda företag, 2010

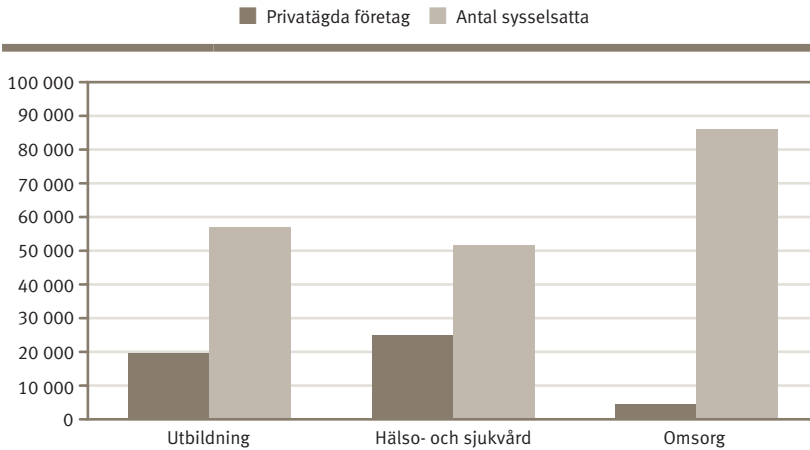

Diagram 2.1

Källa: SCB, Finansiärer och utförare inom vård, skola och omsorg, 2010

Kraftig framväxt av privata företag på välfärdsområdet

Inom områdena hälso- och sjukvård, utbildning och omsorg finns det totalt cirka 50 000 privatägda företag i Sverige (SCB, 2010). Tillsammans bidrar de med ungefär 5 procent av det totala förädlingsvärdet 2010. Hälften av företagen finns inom hälso- och sjukvårdsområdet och cirka 20 000 företag inom utbildningsområdet, resten finns inom omsorgsområdet.

Det totala antalet anställda inom sektorerna vård, skola och omsorg – offentligt och privat – är cirka 1,2 miljoner – varav 80 procent är kvinnor. Cirka 17 procent av de anställda (195 000 personer) sysselsätts av de privatägda företagen. Andelen kvinnor i de privatägda företagen är något lägre än för välfärdsområdet som helhet – 75 procent. Omsorgsområdet är det område som sysselsätter flest – närmare 85 000 personer är sysselsatta i privata företag inom detta område.

Utförare inom olika sektorer, produktionsvärde, 2010

Mdr kr

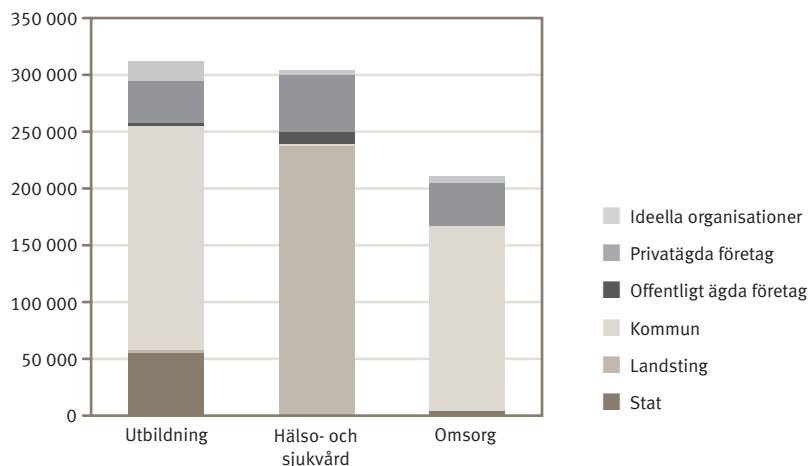

Diagram 2.2

Källa: SCB, Finansärer och utförare inom vård, skola och omsorg, 2010

Antalet privata företag har ökat kraftigt inom välfärdssektorn, de senaste åren. Mellan åren 2006 och 2010 har det tillkommit cirka 10 000 nya företag.

Som en följd av detta har det skett en kraftig ökning av antalet sysselsatta i privata välfärdsföretag de senaste åren. Sysselsättningen i välfärdssektorn som helhet har vuxit med drygt 140 000 personer sedan år 2000. Hela ökningen har skett inom utbildningsområdet medan sysselsättningen inom omsorg och hälso- och sjukvård faktiskt har minskat sedan år 2000.⁶

En stor del av sysselsättningsökningen i välfärdssektorn har de privata välfärdsföretagen bidragit med, en ökning från cirka 90 000 anställda till 195 000 mellan år 2000 och 2010, en dryg dubbling på tio år.⁷

De privatägda företagen utgör ungefär 15 procent av den totala väl-

⁶ Källa till statistiken över antalet anställda är Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik från SCB.

⁷ År 2000 redovisas enl. SNI 2002, övriga år enligt SNI 2007. Enligt Företagens ekonomi har antalet anställda i de privata välfärdsföretagen ökat från 100 000 till 190 000 under samma period.

Nyckeltal för företag inom välfärdssektorn (SNI 85-88), 2000–2010

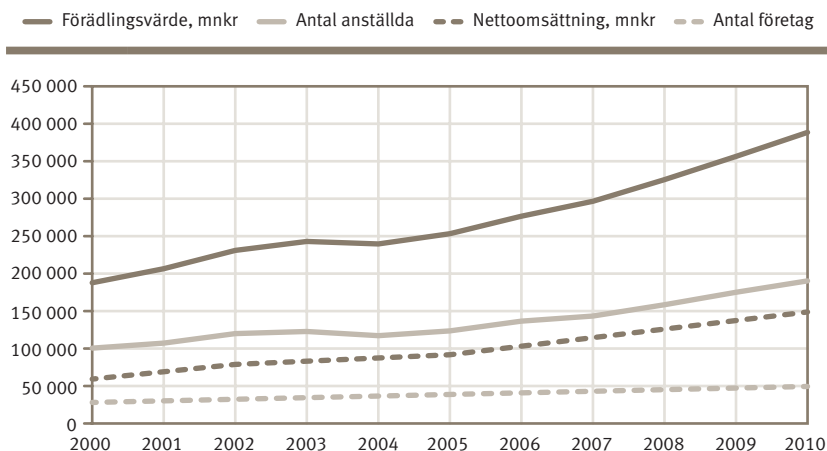

Diagram 2.3

Källa: SCB, Företagens ekonomi

Siffror för antalet företag enligt SNI 2002 och SNI 92 för åren 2000–2005.

färdsproduktionen, enligt SCB 2010⁸. Värdet av de verksamheter som utförs av privata företag är högst på hälso- och sjukvårdsområdet, cirka 50 miljarder eller 16 procent av det totala värdet av de utförda hälso- och sjukvårdstjänsterna. På utbildningsområdet utgör värdet av de privata företagens verksamheter cirka 12 procent och för omsorgsområdet så mycket som 18 procent.

Under perioden 2000–2010 har sysselsättningen ökat kraftigt i dessa bolag, som beskrivits. Antalet företag⁹ har ökat från cirka 40 000 till 50 000 mellan 2006 och 2010, det vill säga cirka 20 procent. Under samma period har sysselsättningen inom dessa företag ökat med det dubbla, knappt 40 procent. Nettoomsättningen och förädlingsvärdet har samtidigt ökat med 50 procent. Dessa siffror tyder på att samtidigt som antalet företag har ökat i denna sektor så har de också blivit större.

⁸ SCB, Företagens ekonomi.

⁹ Här avses såväl privatägda företag som offentligt ägda och ideella organisationer.

Avkastning på totalt kapital, privatägda företag 2007–2010

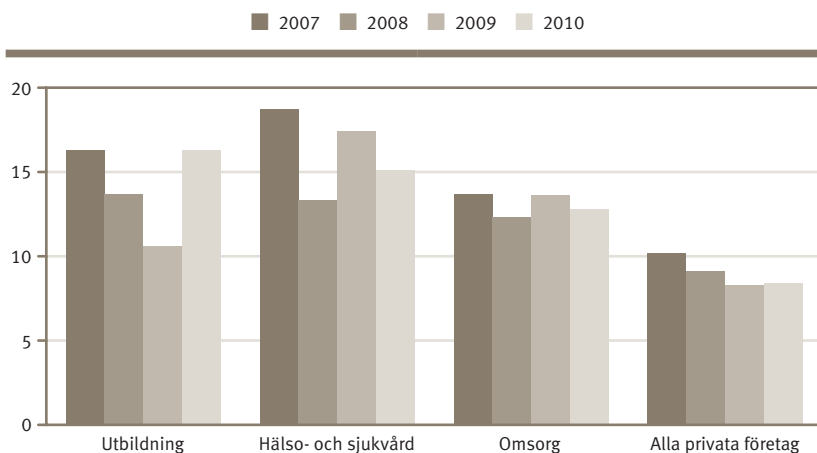

Diagram 2.4

Källa: SCB

Vinsterna är mycket goda

De privatägda välfärdsföretagen uppvisar mycket goda resultat. Den genomsnittliga avkastningen¹⁰ inom sektorn var 15 procent som andel av det totala kapitalet år 2010. Högst avkastning kunde mätas inom utbildningsområdet och lägst inom omsorgsområdet. Detta kan jämföras med motsvarande avkastning i näringslivet i stort på 8,5 procent. Avkastningen på eget kapital var mycket högt, nästan 30 procent för de privatägda företagen i branschen.¹¹ I diagrammet nedan visas utvecklingen av den genomsnittliga avkastningen under perioden 2007 till 2010.

Lönsamheten mätt i form av rörelsemarginal¹² ligger runt 10 procent i genomsnitt för de privata företagen inom sektorn. Som jämförelse kan

10 Summan av rörelseresultatet och finansiella intäkter i procent av totala tillgångar.

11 Det ska dock tilläggas att många av företagen inom välfärdssektorn är mycket personalintensiva och har en liten andel eget kapital i jämförelse med näringslivet i stort. Avkastningen på det egna kapitalet blir då hög utan att vinsten i absoluta mått är särskilt stor.

12 Rörelseresultatet efter avskrivningar dividerat med nettoomsättningen.

Nyckeltal för privatägda företag

	Avkastning på tot kapital %	Soliditet %	Likviditet %	Rörelse- marginal %	Nettooms/ anst, tkr
Vård, skola, omsorg	14,9	43,9	138	10,4	777
Hela näringslivet	8,4	42,0	112	7,3	2 778

Tabell 2.1

Källa: SCB, Företagens ekonomi

nämnas att den genomsnittliga rörelsemarginalen var 7,3 procent som genomsnitt för samtliga privatägda företag 2010.

Även den genomsnittliga likviditeten¹³ och soliditeten¹⁴ ligger högre för företagen inom vård, skola- och omsorg än i näringslivet i stort.

I en jämförelse mellan nettoomsättningen *per anställd* för privata företag i hela privata näringslivet och privata företag inom välfärdsområdet så blir det tydligt att siffrorna är betydligt lägre som genomsnitt för utbildnings-, hälso- och sjukvårds- och omsorgsområdet. Förklaringen är att kapitalbehoven i dessa branscher är mycket små, jämfört med exempelvis tillverkande industri. Låg omsättning per anställd brukar innebära relativt låga löner, vilket stämmer väl in på denna sektor. Lägst nettoomsättning per anställd har omsorgsområdet.

Olika mått ger något olika bilder av lönsamheten välfärdssektorerna. Ur ett investerarperspektiv är det dock resultatet i förhållande till kapitalinsats som är det centrala vinstmättet. Rörelsemarginalen för hela

13 Omsättningstillgångar exklusive lager och pågående arbeten i procent av kortfristiga skulder.

14 Justerat eget kapital (eget kapital plus 72 procent av obeskattade reserver) i procent av summa skulder och eget kapital.

sektorer, till skillnad för enskilda företag, speglar mer än något annat hur kapitalintensiv en sektor är.

De riktigt stora vinsterna inom välfärdstjänsterna har visat sig uppstå vid försäljningen av bolag. Att köpa företag och sälja dem vidare är en verksamhet som de stora riskkapitalaktörerna är specialiserade på och dessa dominerar mycket riktigt ägandet av de största företagen inom sektorn.

De tio största ägs i huvudsak av riskkapitalaktörer

Som beskrivits ovan så har det skett en förhållandevis stor ökning av omfattningen på de privata välfärdsföretagen under 2000-talet. Sysselsättning och omsättning har ökat med 40 respektive 50 procent mellan 2006 och 2010. Antalet företag har inte ökat i samma utsträckning. Marknaden domineras i stället i stor utsträckning av ett antal större aktörer. Bland de allra största företagen/koncernerna kan nämnas Carema, Praktikertjänst och Attendo med vardera en omsättning på 6,5, 5,5 respektive 4,5 miljarder kronor på den offentliga marknaden.¹⁵

På utbildningsområdet domineras den privata marknaden av företagen Academedia och JB Education. Hälso- och sjukvårdsområdet domineras i sin tur av Praktikertjänst, Capiro, Carema och Aleris. Även på omsorgsområdet är Carema en dominerande aktör, tillsammans med företag som Attendo och Humana.

Enligt tidningen Dagens Samhälles rapportering ägs 28 av de 150 största leverantörerna till offentlig sektor av riskkapitalbolag. Ägarformen återfinns i alla branscher inom näringslivet men är särskilt framträdande inom vård, skola och omsorgsområdet. Skatteverket gör också bedömningen att ägande via riskkapitalfonder är vanligare inom välfärdssektorn än inom näringslivet i övrigt.¹⁶

I tabellen ovan blir denna ägarstruktur tydlig med förhållandet att av de tio största välfärdsbolagen ovan så ägs hela åtta stycken av riskkapitalbolag. Undantaget är Praktikertjänst där de verksamma själva också utgör aktieägarna samt Aleris som via flera led ägs av Investor.

Frågan är varför det förhåller sig på det viset?

¹⁵ Dagens samhälle, 2012. *Den offentliga marknaden*.

¹⁶ Skatteverket, 2012. *Skatteplanering i företag inom välfärdssektorn*. Slutrapport.

De 10 största välfärdsbolagen, 2011

	Antal anställda	Omsättning på den offentliga marknaden (Mkr)	Bransch
Carema*	9 400	6 600	Sjukvård och omsorg
Praktikertjänst	8 800	5 500	Sjukvård och tandvård
Attendo*	9 500	4 500	Omsorg
Acedemia*	2 800	4 100	Skola och barnomsorg
Capio*	3 100	3 800	Sjukvård
Aleris	2 800	3 000	Sjukvård och omsorg
Humana Holding*	5 000	2 500	Omsorg
Frösunda LSS*	4 800	2 300	Omsorg
Team Olivia*	3 500	1 400	Omsorg
JB Education*	1 400	1 400	Skola och barnomsorg

Tabell 2.2

Källa: www.largestcompanies.se och Dagens Samhälle

* Ägs av riskkapitalbolag.

Något om riskkapitalstrukturen¹⁷

De stora svenska riskkapitalföretagen (så kallade private equity bolag¹⁸) bedriver oftast verksamhet som går ut på att ett noterat bolag köps ut från börsen och avnoteras eller att ett onoterat bolag köps upp. De bolag som köps upp har i allmänhet redan en väl etablerad produkt och affärsidé samt etablerade kundrelationer. Gemensamt för dessa bolag är därför att affärsrisken i dessa företag ofta är förhållandevis låg.

Utköpen sker ofta via så kallade lånefinansierade företagsförvärv. Det uppköpta företaget fungerar då som säkerhet för lånet. Syftet är att möjliggöra stora förvärv samtidigt som riskkapitalfondens insats av kapital begränsas. Finansieringen av en investering sker då med hjälp av eget kapital kompletterat med banklån i stor utsträckning. Skulden dyker sedan upp i balansräkningen hos det uppköpta företaget och det uppköpta företags kassaflöde används till att betala räntor till de långivande bankerna. Företaget säljs sedan vidare till en industriell köpare, annat riskkapitalföretag eller noteras på börsen.

¹⁷ Läs mer om riskkapitalbolagen i *Makteliten – mycket vill ha mer*, LO, 2009.

¹⁸ Här beskrivs riskkapitalfonder som vanligtvis bedriver så kallad Buyout-verksamhet.

Verksamheterna inom välfärdssektorn har ofta just låg risk och goda kassaflöden. Omsättningen i dessa verksamheter varierar i allmänhet inte över konjunkturcykler utan bestäms av politiska beslut baserade på behov av och efterfrågan på välfärdstjänster. Dessutom karakteriseras välfärdsområdet i nuläget av att det är en expansiv bransch för privata utförare med en hög förändringstakt och täta ägarbyten. Detta är en mycket gynnsam omgivning för private equity-företag.

Skattefördelar?¹⁹

Det har sedan en tid tillbaka förekommit en diskussion om huruvida riskkapitalbolagen har otillbörliga skattefördelar. Detta beror dels på det faktum att huvuddelen av fonderna är etablerade i så kallade skatteparadis (i huvudsak Jersey eller Guernsey). Detta ger möjlighet till skatteupplägg där ersättningarna till förvaltarna betalas ut till bolag som sedan inte betalar någon bolagsskatt. Vidare ger det en möjlighet till att ta ut inkomster i form av så kallade *carried interest* som inkomst av kapital. Skatteverket driver dock nu flera skattemål där man hävdar att dessa inkomster är inkomst av näringsverksamhet respektive inkomst av tjänst och ska beskattas därefter, liksom påföras arbetsgivaravgifter.

Samtidigt ger upplägget med lånefinansierade företagsförvärv en situation där räntekostnaden ofta kan kvittas mot vinsten i de uppköpta bolagen och på så vis minska underlaget för bolagsskatt. Skatteverkets uppfattning är att man i de stora, riskkapitalägda, koncernerna i välfärdssektorn i stor utsträckning skatteplanerar med hjälp av ränteavdrag. Skatteverkets kartläggning ger vid handen att endast mycket få fall av den typen av skatteplanering förekommer utanför riskkapitalsfären. Skatteverket bedömer att den lagstiftning som gäller från 2013 kommer att få en starkt begränsande effekt på etableringen av ägarlån. Däremot kan bolagsskatten för välfärdskoncernerna bli mycket begränsad även i framtiden beroende på att de kan utnyttja stora skattemässiga underskott som byggs upp under tidigare år.

19 Läs mer om detta i Skatteverkets rapport 2012. *Skatteplanering i företag inom välfärdssektorn*. Slutrapport.

Genomsnittligt antal industriarbetarlöner 2011, näringslivets undergrupper, sammanräknad inkomst

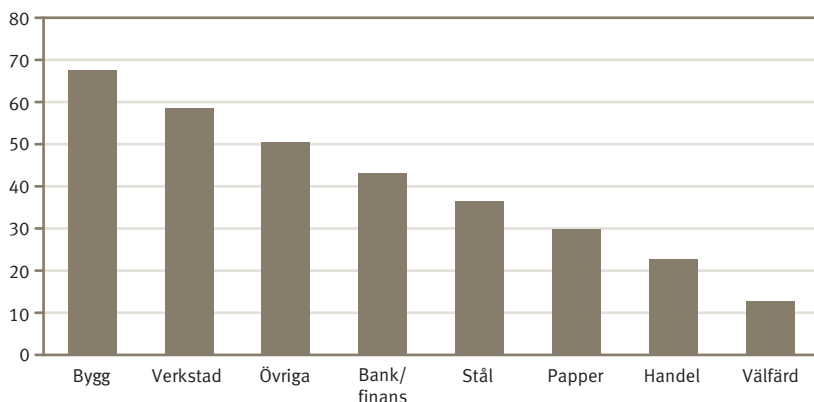

Diagram 2.5

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Lägre ersättningar än övrigt näringsliv ...

Som beskrivits ovan så är bolagen inom välfärdssektorn relativt sett ganska små, i jämförelse med övriga bolag inom ramen för vårt urval till makteliten. Den genomsnittliga omsättningen för de tio största företagen inom vård, skola och omsorg 2011 är endast en dryg tiondel av de branscher i vårt urval som har lägst genomsnittlig omsättning (papper, stål, bank och finans) och mindre än en tjugondel av den genomsnittliga omsättningen i verkstadsindustrin.

Välfärdsbolagen finns inte sedan tidigare med i vårt urval för makteliten. Vi har sålunda denna gång endast studerat ett enda år – 2011 – och kan därmed inte dra några generella slutsatser av hur inkomsterna på detta område förhåller sig till övriga inkomster. Beskrivningen blir sålunda bara ett utsnitt i form av uppgifter för ett år.

Ersättningarna till VDarna inom detta område kan sägas något återspegla storleken på företagen. Den genomsnittliga inkomsten till direktörerna för de tio största privata bolagen på välfärdsmarknaden uppgick år 2011 till 4 miljoner kronor (inklusive kapitalinkomster), detta motsvarar nästan 13 gånger en industriarbetarlön. Huvuddelen av in-

Maktgrupperna samt välfärdsbolagen uppdelade på kvinnor respektive män 2011

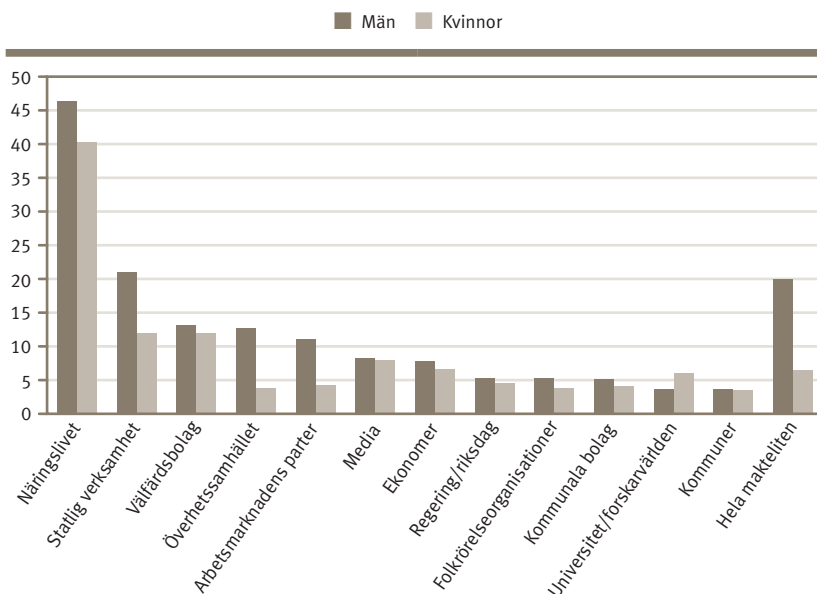

Diagram 2.6

Källa: Skatteverket samt egna beräkning

komsterna härrör från inkomstslaget tjänst.²⁰ Detta kan jämföras med inkomster på nästan 70 industriarbetarlöner för VDarna i de största bolagen i byggbranschen, eller drygt 22 industriarbetarlöner för direktörerna inom handeln.

... men tredje högsta ersättningsnivå i maktelitsgrupperna

Vi har konstaterat att de tio välfärdsbolagen inte kan mäta sig med de övriga företagen i makteliten, det vill säga de 50 största företagen på börsen, när det gäller vare sig omsättning eller ersättningar. I en jämförelse mellan välfärdsbolagen och samtliga grupper inom ramen för vår

²⁰ Cheferna i dessa bolag ofta har dock ofta stora aktieinnehav i bolagen och merparten av den totala ersättningen är då tänkt att utgå för vid en försäljning.

studie tar dock välfärdsdirektörerna upp kampen med övriga maktgrupper. I en rangordning av ersättningsarna 2011 hamnar välfärdsbolagen på tredje plats efter näringslivet och staten.

Landsting och kommuner är ansvariga inför medborgarna för all offentligt finansierad verksamhet, oavsett om den utförs i offentlig regi eller av privata utförare. De ytterst ansvariga för de verksamhetsområden som välfärdsbolagen verkar inom är kommunala politiker och tjänstemän. En jämförelse mellan denna grups inkomster och välfärdsbolagens direktörer visar på mycket stora skillnader – VDarna i välfärdsbolagen har mer än tre gånger de genomsnittliga inkomsterna för kommunstyrelsernas ordförande och kommundirektörerna – nästan 13 industriarbetarlöner i jämförelse med 4 för kommunalpolitikerna. Vi har inte gjort någon analys av betydelsen av detta förhållande men det kan ändå vara intressant att se på inkomstskillnaderna ur ett maktperspektiv, där den formella makten har betydligt lägre inkomster än de som verkar inom området.

En ytterligare intressant jämförelse är att titta på de högsta tjänstemännen i de kommunala bolagen i urvalet – dessa har en ersättning på i genomsnitt 5 industriarbetarlöner. Om man från dem plockar ut enbart de bolag som sysslar med social omsorg och sjukvård (6 stycken av totalt 12) så är motsvarande siffra 4 industriarbetarlöner.

Kvinnor och män

Fördelningen mellan kvinnor och män när det gäller tillsättningar av VDar och ordföranden för välfärdsföretagen följer strukturen för övrigt näringsliv. I maktgruppen näringsliv utgör kvinnornas ersättningar 87 procent av männens (men i gruppen finns endast två kvinnor). I de tio största välfärdsbolagen finns tre kvinnliga VDar och i snitt utgör deras ersättning 91 procent av männens. I den gruppindelning vi har gjort i detta urval så är det endast grupperna med anställda inom kommuner och inom media som har en jämnare fördelning av ersättningsarna mellan könen. I de kommunala bolagen utgör ersättningen till kvinnorna 80 procent av männens.

År 2011 var tre av tio VDar i välfärdsbolagen kvinnor. Det är en något högre andel än i makteliten som helhet men motsvarar ungefär andelen kvinnor i den demokratiska och byråkratiska eliten.

Ersättningar till ordförande?

Inget av de tio största välfärdsbolagen är noterade på Stockholmsbörsen utan de ägs ofta i sin tur av andra bolag som ägs av ett holdingbolag som sedan ägs av ett riskkapitalbolag. Detta innebär att det har varit svårt att skaffa fram information om vem som är ordförande i verksamheten och vilka ersättningar som utgår till styrelsen respektive styrelseordföranden. En av tio ordförande 2011 var kvinna.

Bilaga 1. Om rapportserien

Maktelitens inkomstutveckling och beskrivning av de elva maktgrupperna

DETTA ÄR TRETTONDE rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. Den första rapporten, Eliternas återkomst, kom 1999 och beskriver inkomstutvecklingen åren 1950–1995 för 200 elitpositioner i vårt samhälle. Detta urval har varit vägledande för rapporterna sedan dess. Flera av rapporterna innehåller också särskilda granskningar av inkomstutvecklingen för olika maktgrupper.

Nr	Namn	Utgivningsår	Specialstudie
2	Eliterna mot nya höjder	2000	Alla börsens VDar
3	Eliterna flyger högre	2001	Internationell VD-jämförelse
4	Näringslivet ökar takten	2002	
5	Folkhemseliten drar ifrån	2003	Byråkraterna i Bryssel
6	Makteliten förbereder pensionen	2004	Samband VD-lön och företagets prestation samt VDs pensionskostnader
7	Näringslivets maktelit befäster positionen	2005	Bolagshandlarna/riskkapitalisterna
8	Makteliten litar på sig själv	2006	Bolagsstyrning och styrelsearvoden
9	Makteliten gör som de brukar	2007	Bolagsstyrning och private equity
10	Makteliten – mycket vill ha mer	2009	Riskkapitalisternas inkomster
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog	2011	Toppinkomster och rörliga ersättningsystem
12	Makteliten – kommer igen	2012	Toppinkomsttagarna internationellt

Urval och metod

Vårt urval omfattar 200 positioner i vårt samhälle inom olika maktsfärer (se nedan). På grund av sammanslagningar mellan fackförbund och mellan arbetstagarorganisationer har antalet positioner inom gruppen arbetsmarknadens parter minskat. Tre positioner har försvunnit när Industriförbundet gick ihop med Svenskt Näringsliv, när Sveriges kommuner och landsting bildades samt Unionen bildades 2008 av SIF och HTF.

Vi har begränsat oss till ”den anställda eliten”, det vill säga elitpositioner som bygger på ett anställningsförhållande och ger en löneinkomst. Vi jämför löneutvecklingen för denna elitgrupp med den för industriarbetaren. Det gör att kretsen stora kapitalägare inte ingår i vårt urval.

Vårt urval har i viss mån styrts av ambitionen att få fram en inkomstserie som börjar år 1950. Vi har i första hand valt positioner som funnits

hela denna tidsperiod. Vissa positioner som inte fanns 1950 har lagts till efter hand. Det gäller bland annat gruppen media, där positionerna som chef och olika programchefer för SvT och TV 4 har tillkommit.

Fokus för undersökningen är inkomstutvecklingen för de positioner vi valt att följa, inte den för enskilda personer. Vi redovisar i rapporten den taxerade inkomsten för den person som respektive undersökningsår innehade positionen.

Källor

Namn och personuppgifter på de personer som innehade de granskade positionerna respektive år har vi hämtat från årsredovisningar, arkiv eller andra offentliga källor eller genom att kontakta företagen eller verksamheterna själva. Därefter har vi fått fram den taxerade inkomsten via offentliga register hos skattemyndigheten.

Maktgrupperna

För att få fram vårt ursprungsurval definierade vi elva viktiga maktgrupper i vårt samhälle och valde 10–50 positioner ur respektive grupp, sammanlagt 197 positioner (se bilaga).

Den största av de elva grupperna är *näringslivet* med 50 positioner, övriga innehåller 10 till 28 positioner (10 till 25 från 2008). Dessa tio övriga maktgrupper är var för sig för små för att det ska gå att dra några slutsatser om inkomstförändringar. Därför har vi i vår rapportserie sammanfört dem till två huvudgrupper, den *byråkratiska* och den *demokratiska* eliten.

I den byråkratiska eliten ingår höga chefer inom statlig och privat verksamhet. Den demokratiska eliten består av folk- och förtroendevalda inom politiken, fackföreningsrörelsen, folkrörelserna och intresseorganisationer. *Näringslivet* eller *den ekonomiska eliten* med 50 positioner är vår tredje huvudgrupp.

➤ Demokratiska eliten:

Maktgrupperna Regering/riksdag och Folkrörelser, samt delar av grupperna Arbetsmarknadens parter (alla förtroendevalda) och Kommunerna (de högsta politikerna). Sammanlagt 52 positioner, 50 från 2008.

➤ Byråkratiska eliten:

Maktgrupperna Statlig verksamhet, Kommunala bolag, Överhetskommittén, Universitet/forskning, Ekonomer och Media, delar av maktgrupperna Arbetsmarknadens parter (ej förtroendevalda), kommunerna (högsta tjänstemännen). Sammanlagt 97 positioner

Industriarbetarlönen

Skälet till att vi valt just industriarbetarlönen som jämförelse är att denna lön finns redovisad i den offentliga lönestatistiken under hela undersökningsperioden.

För industriarbetarlönen har vi använt oss av Statistiska centralbyråns årliga redovisning av denna lön (C + D = tillverkningsindustri samt gruv och mineralutvinning, numera heter dessa B + C enligt SNI 2007). För år 2011 var den 315 593 kronor om året, eller 26 039 kronor i månaden (årslönen dividerad med 12,12).

Om vi i stället skulle ha valt alla privata arbetare så blev månadslönen lägre, 24 742 kronor och 299 873 i årslön 2011. Den ekonomiska eliten skulle ha fått 48,4 gånger mer och hela makteliten skulle ha fått 17,8 industriarbetarlöner.

Genomsnittsinkomst och inkomsttak

I våra beräkningar använder vi genomsnittsinkomsten, det vill säga den sammanlagda inkomsten för positionerna i gruppen delat med antalet positioner. Vi får då en bild av inkomstläget för gruppen som helhet.

Nackdelen med denna metod är att enskilda positioner kan få ett mycket stort genomslag. Det gäller särskilt när beräkningarna, som i vårt fall, bygger på ett litet urval. Om en enskild person ett undersökningsår har kraftigt högre eller kraftigt lägre inkomst än övriga i gruppen kan genomsnittsinkomsten ge en något missvisande bild av gruppens faktiska inkomstläge.

Hittills har vi enbart stött på detta dilemma när det gäller gruppen Näringslivet, där enskilda positioner vissa undersökningsår har haft inkomster motsvarande långt över 200 industriarbetarlöner. För att inte dessa extrema inkomster ska få ett orimligt stort genomslag har vi satt ett "inkomsttak" på 200 industriarbetarlöner. Inkomster över den nivån finns alltså inte med i våra sammanställningar i tabeller och diagram. Hela inkomsten finns i bilaga 4.

De elva maktgrupperna:

Näringslivet

- 50 positioner
- 5 Byggindustri
- 5 Pappersindustri
- 5 Handel
- 5 Stålintusti
- 10 Bank/försäkringsbolag
- 10 Verkstadsindustri
- 10 Övriga

Näringslivet

50 positioner

Näringslivet representeras i vår undersökning av 50 positioner inom sju branscher – verkstad, stål, bygg, papper, försäkringsbolag/finansverksamhet/banker, handel samt en grupp ”övriga”.

Företagen är de största inom sina branscher respektive undersökningsår, mätt i antal anställda i Sverige och utomlands. Minst 30 av företagen finns också noterade bland de med störst marknadsvärde på Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX.

I de fall då verkställande direktören skattar utomlands har vi valt den högste Sverigechefen. Om ingen sådan identifierats har vi valt nästa företag på vår lista. År 2011 finns också 5 VDar i svenska bolag som bor utomlands, men där inkomsten finns i företagens årsredovisningar. I dessa fall finns inga inkomster från andra bolagsengagemang eller kapitalinkomster med.

Regering och riksdag

- 22 positioner
- Statsministern
- Utrikesministern
- Finansministern
- Socialministern
- Försvarsministern
- Näringsministern,
- Talmannen
- Kabinettssekreteraren UD
- Statssekr finansdepartementet
- Statssekr försvarsdepartementet
- Ordföranden finansutskottet
- Ordföranden konstitutionsutskottet
- Ordf miljö- och jordbruksutskottet
- Samt vice ordf i ovan tre utskott

Regering och riksdag

22 positioner

Landets högsta politiska företrädare tillhör naturligtvis makteliten.

Vi har valt ut 22 viktiga poster: Statsministern, fem tunga ministerposter, talmannen, tre statssekreterare, ordförandena och vice ordförande i tre tunga utskott, partiledarna för de fem riksdagspartier som funnits med sedan 1950 och partisekreteraren för Socialdemokraterna.

Partiledarna för

- Moderaterna
- Centern
- Folkpartiet
- Vänsterpartiet
- Socialdemokraterna

Partisekreteraren

- Socialdemokraterna

Arbetsmarknadens parter 25 positioner

I Sverige har parterna på arbetsmarknaden en viktig roll. Deras främsta företrädare bör därför räknas till makteliten.

Vi har med ordförandena i de tre fackliga centralorganisationerna LO, TCO och SACO och de åtta största förbunden, samt LOs andre ordförande.

Vidare ordföranden och VDn i de privata arbetsgivarernas huvudorganisation Svenskt Näringsliv, ett par tunga Svenskt Näringslivsförbund, den stora offentliga arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting och ekonomiansvariga i LO, IF Metall, Unionen, Sveriges Ingenjörer, svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och Kommunförbundet. Industriförbundet var med till och med 2001 och Kommuner och Landsting var för sig till och med 2004. SIF och HTF gick ihop 2008 till Unionen.

Arbetsmarknadens parter

25 positioner

Ordförandena i huvudorganisationerna

LO, TCO, SACO, Svenskt Näringsliv
LOs vice ordförande
Svenskt Näringslivs vd och förhandlingschef

LO-förbunden

IF Metall, Kommunal, Byggnads
Handels

TCO-förbunden

Statstjänstemannaförbundet
Unionen

SACO-förbundet

Sveriges Ingenjör

Svenskt Näringslivs-förbunden

Teknikföretagen, Svensk Handel,
Sveriges Byggindustrier

Arbetsgivarorganisationen

Sveriges Kommuner och Landsting

Ekonomiansvariga i

LO, Svenskt Näringsliv, IF Metall, Unionen, CF, Teknikföretagen, Sveriges Kommuner och Landsting

Statliga verksamheter 10 positioner

Till denna grupp har vi valt ut posten som generaldirektör/VD för tio välkända statliga bolag, verk och styrelser.

Kommunerna 20 positioner

I denna grupp ingår den högste politikern (Kommunstyrelsens ordförande) och högste tjänstemannen (Stadsdirektören) i landets tio största (mätt i antal invånare) kommuner respektive undersökningsår. Kommunerna år 2011 är Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Linköping, Västerås, Örebro, Norrköping, Helsingborg och Jönköping.

Statliga verksamheter

10 positioner

Riksbanken
Posten
Telia Sonera
Statens Järnvägar
Trafikverket
Systembolaget, före 2009 Vin och Sprit AB
Vattenfall
Riksrevisionsverket
Apoteket AB
Skatteverket

Överhettssamhället

11 positioner

Riksmarskalken

Ambassadörerna i

London och Washington

Ordförande HD
President Svea hovrätt
Ärkebiskopen
Biskopen i Lund
ÖB
Chefen för armén
Riksåklagaren
Kungen

Media

16 positioner

Chefredaktör för

Dagens Nyheter
Aftonbladet
GP
Expressen
Svenska Dagbladet
Veckans Affärer
Dagens Industri
DN ledarsida
DN debatt

Chef/VD för

SVT
Sveriges Radio
Ekot
Programchef TV 4

Program/redaktionschef för

TV4 Nyheter
SVT Rapport
SVT Aktuellt

Kommunala/landstings-

kommunala verksamheter

12 positioner

Till den här maktgruppen har vi valt ut den högst ansvarige för områdena bostäder, socialvård, trafik och sjukvård i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Vi vill med den här indelningen få en bild av löneutvecklingen inom olika sektorer av den kommunala och landstingskommunala verksamheten.

Överhettssamhället

11 positioner

I den här gruppen har vi samlat höga positioner inom vad som kan kallas det traditionella överhettssamhället – hovet, domstolarna, kyrkan, militären och ambassaderna.

Media

16 positioner

Till den här gruppen har vi valt ut chefredaktörerna för landets största dagstidningar, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Göteborgs Posten, Expressen och Svenska Dagbladet samt de två största affärstidningarna Veckans Affärer och Dagens Industri. Vidare cheferna för DN debatt och DNs ledarsida.

I gruppen ingår chefer inom etermedia: radio- och TV-cheferna, cheferna för Ekot, Rapport och Aktuellt, programchefen vid TV 4 samt chefen för TV4 Nyheter.

Universitets/forskarvärlden 10 positioner

I denna grupp ingår rektorerna för högskolor och universitet med lite olika inriktning och i olika delar av landet: Uppsala universitet, Handelshögskolan, Konstfack och Karolinska Institutet i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Vidare prefekten/chefen för institutionen för socialt arbete/Socialhögskolan vid universitetet i Stockholm, nationalekonomiska institutionen vid universitetet i Uppsala och Stockholm och institutionen för företagsekonomi samt juridiska institutionen vid universitetet i Lund.

Universitets/forskarvärlden 10 positioner

Rektor för
Chalmers
Handelshögskolan Stockholm
Karolinska institutet
Konstfack
Socialhögskolan
Uppsala universitet

Professor/prefekt/chef
Nationalekonomiska institutionerna, Uppsala och Stockholms universitet
Institutionen för företagsekonomi, Lunds universitet
Juridiska institutionen, Lunds universitet

Ekonomer 10 positioner

Ekonomerna är den yrkeskår som under 80–90-talen starkast uttalat sig för en nedväxling av den svenska löneökningstakten. Självklart är det då intressant att se hur deras egna löner har utvecklats. Ekonomerna är också en grupp som under senare år stärkt sin ställning inom makteliten.

Vi har till den här gruppen valt cheferna för Börsen (OMX) och finansinspektionen, chefsekonomerna vid Nordea, Handelsbanken och SE-banken samt vid LO, TCO, SACO, Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen.

Ekonomer 10 positioner

Chefen för
Stockholmsbörsen, NasdaqOMX
Finansinspektionen

Chefsekonomerna på
Nordea
Handelsbanken
SE-banken
LO
TCO
SACO
Svenskt Näringsliv
Teknikföretagen

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

ABF

HSB

Folkets hus Riksorganisation

Hyresgästernas

riksförbund

Fotbollsförbundet

Friidrottsförbundet

Riksidrottsförbundet

IOGT/NTO

Röda Korset

LRF

KF

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

Folkrörelserna är viktiga opinionsbildare i vårt land, och de som leder dem bör därför räknas till makteliten.

Vi har till den här gruppen valt fyra arbetarrörelseorganisationer (ABF, HSB, Folkets hus Riksorganisation och Hyresgästernas riksförbund), tre idrottsorganisationer (Fotbolls-, Friidrotts- och Riksidrottsförbundet), nykterhetsorganisationen IOGT/NTO, hjälporganisationen Röda Korset samt Lantbrukarnas Riksförbund, LRF samt Kooperativa förbundet.

Bilaga 2. De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2011

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
NÄRINGSLIVET				
1950	50	134 784	157 508	6 040
1970	50	393 363	378 110	26 670
1980	49	739 873	630 811	69 470
1985	50	1 233 791	1 322 063	101 110
1990	50	2 496 563	2 476 962	150 340
1995	49	4 132 422	4 767 854	181 020
1998	50	5 627 414	6 703 884	210 300
1999	50	5 983 022	6 885 924	212 400
2000	50	6 913 211	10 260 525	221 086
2001	50	6 191 213	7 535 696	228 598
2002	50	6 658 939	7 246 638	239 930
2003	50	6 953 066	7 776 366	247 217
2004	50	7 412 665	8 051 461	254 160
2005	50	8 751 045	10 645 269	261 656
2006	50	8 774 965	11 572 120	269 030
2007	50	10 290 541	14 198 574	279 755
2008	50	11 305 653	14 024 149	291 458
2009	50	9 989 259	12 683 908	298 588
2010	50	10 973 177	14 092 293	307 234
2011	50	12 296 650	14 527 028	315 593
REGERING/RIKSDAG				
1950	22	26 281	29 466	6 040
1970	23	142 457	140 374	26 670
1980	23	206 787	189 377	69 470
1985	23	268 007	245 810	101 110
1990	23	461 311	423 972	150 340
1995	24	604 647	600 458	181 020
1998	23	698 893	735 249	210 300
1999	22	781 367	840 529	212 400
2000	22	823 120	818 584	221 086
2001	22	841 734	828 600	228 598
2002	22	909 039	883 401	239 930
2003	22	909 039	883 401	247 217
2004	22	942 180	924 929	254 160
2005	22	988 957	930 401	261 656
2006	22	1 038 525	954 988	269 030
2007	22	1 444 326	1 916 515	279 755
2008	22	1 185 640	1 413 104	291 458
2009	22	1 221 398	1 412 212	298 588
2010	22	1 283 601	1 618 581	307 234
2011	22	1 305 206	1 610 152	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ARBETSMARKNADENS PARTER				
1950	28	39 566	42 145	6 040
1970	29	155 845	144 265	26 670
1980	29	371 543	310 055	69 470
1985	29	576 355	482 392	101 110
1990	29	780 319	747 187	150 340
1995	29	1 016 880	1 057 229	181 020
1998	28	1 376 257	2 352 504	210 300
1999	28	1 326 740	1 787 309	212 400
2000	28	1 342 222	1 739 021	221 086
2001	28	1 335 258	1 714 900	228 598
2002	27	2 050 516	1 727 666	239 930
2003	27	1 639 933	1 337 693	247 217
2004	27	1 741 373	1 491 403	254 160
2005	26	1 896 906	2 115 689	261 656
2006	26	3 686 785	3 980 100	269 030
2007	26	2 165 949	2 436 103	279 755
2008	25	1 802 839	1 807 444	291 458
2009	25	1 958 608	1 982 629	298 588
2010	25	2 518 783	2 692 407	307 234
2011	25	2 398 671	2 429 527	315 593
STATLIG VERKSAMHET				
1950	9	47 569	52 910	6 040
1970	10	183 221	191 479	26 670
1980	10	397 182	378 485	69 470
1985	10	603 759	591 456	101 110
1990	10	1 255 675	1 242 754	150 340
1995	10	2 591 249	2 516 258	181 020
1998	10	2 101 042	2 051 310	210 300
1999	10	2 352 651	2 314 744	212 400
2000	10	2 562 134	2 492 808	221 086
2001	10	2 776 443	2 643 446	228 598
2002	10	2 933 171	2 619 971	239 930
2003	10	3 223 874	3 025 751	247 217
2004	10	3 549 235	3 580 656	254 160
2005	10	4 284 159	4 382 236	261 656
2006	10	3 845 487	4 260 394	269 030
2007	10	4 306 108	4 636 020	279 755
2008	10	6 361 447	6 707 958	291 458
2009	10	6 753 762	6 958 109	298 588
2010	10	6 526 066	6 611 615	307 234
2011	10	6 041 050	6 062 198	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industri- arbetares lön i genomsnitt
KOMMUNER				
1950	20	27 366	28 197	6 040
1970	20	97 882	97 236	26 670
1980	20	213 551	195 640	69 470
1985	20	274 348	249 331	101 110
1990	20	468 308	418 604	150 340
1995	20	613 938	577 456	181 020
1998	20	697 072	688 533	210 300
1999	20	744 892	768 758	212 400
2000	20	770 829	810 352	221 086
2001	20	791 332	776 522	228 598
2002	20	815 175	794 980	239 930
2003	20	858 856	842 174	247 217
2004	20	876 235	878 581	254 160
2005	20	890 534	885 198	261 656
2006	20	916 992	919 890	269 030
2007	20	948 313	939 672	279 755
2008	20	1 024 620	996 373	291 458
2009	20	1 053 124	1 049 537	298 588
2010	20	1 102 922	1 151 308	307 234
2011	20	1 113 076	1 124 837	315 593
KOMMUNALA BOLAG				
1950	12	28 153	28 847	6 040
1970	12	128 993	127 786	26 670
1980	12	266 698	239 921	69 470
1985	12	368 096	346 658	101 110
1990	12	573 706	546 295	150 340
1995	12	789 487	771 001	181 020
1998	12	898 992	935 182	210 300
1999	12	864 823	860 649	212 400
2000	12	960 009	958 916	221 086
2001	12	1 518 097	1 534 613	228 598
2002	12	986 953	952 864	239 930
2003	12	1 032 206	1 011 914	247 217
2004	12	1 039 124	1 014 186	254 160
2005	12	1 145 549	1 156 806	261 656
2006	12	1 189 734	1 163 487	269 030
2007	12	1 229 652	1 235 311	279 755
2008	12	1 230 448	1 288 905	291 458
2009	12	1 242 625	1 225 662	298 588
2010	12	1 296 789	1 317 734	307 234
2011	12	1 397 007	1 502 886	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
ÖVERHETSSAMHÄLLET				
1950	10	26 344	35 984	6 040
1970	10	117 320	119 459	26 670
1980	11	306 913	304 070	69 470
1985	11	431 036	440 875	101 110
1990	11	752 116	722 226	150 340
1995	11	1 106 247	1 111 666	181 020
1998	11	679 352	1 185 456	210 300
1999	11	759 679	1 333 240	212 400
2000	11	903 913	1 528 986	221 086
2001	11	1 011 819	3 197 260	228 598
2002	11	1 122 545	1 195 831	239 930
2003	11	1 073 898	1 204 474	247 217
2004	11	1 043 212	967 851	254 160
2005	11	1 090 196	1 008 714	261 656
2006	11	1 140 023	1 652 982	269 030
2007	11	1 234 419	2 149 457	279 755
2008	11	1 248 272	1 976 159	291 458
2009	11	1 230 930	1 767 662	298 588
2010	11	1 178 850	2 695 826	307 234
2011	11	1 130 961	3 251 917	315 593
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN				
1950	9	30 733	34 614	6 040
1970	10	126 765	126 768	26 670
1980	10	263 444	249 550	69 470
1985	10	318 933	317 917	101 110
1990	10	482 030	695 156	150 340
1995	10	993 002	1 090 650	181 020
1998	10	732 383	1 182 518	210 300
1999	10	769 494	1 147 579	212 400
2000	10	741 631	1 094 406	221 086
2001	10	807 930	1 051 537	228 598
2002	10	851 383	1 025 824	239 930
2003	10	936 849	1 055 255	247 217
2004	10	912 651	889 763	254 160
2005	10	909 297	953 018	261 656
2006	10	1 000 831	995 673	269 030
2007	10	992 423	1 107 068	279 755
2008	10	1 021 412	1 071 899	291 458
2009	10	1 127 773	1 147 531	298 588
2010	10	1 207 495	1 239 439	307 234
2011	10	1 284 170	1 308 016	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industriarbetares lön i genomsnitt
MEDIA				
1950	11	37 594	37 123	6 040
1970	16	114 055	106 602	26 670
1980	15	222 279	192 406	69 470
1985	14	299 330	253 456	101 110
1990	16	645 993	588 967	150 340
1995	16	956 973	904 574	181 020
1998	16	1 119 953	1 093 682	210 300
1999	14	1 209 879	1 191 893	212 400
2000	16	1 157 269	1 230 863	221 086
2001	15	1 450 922	1 439 507	228 598
2002	16	1 471 096	1 461 530	239 930
2003	16	1 510 574	1 507 245	247 217
2004	16	1 567 448	1 548 676	254 160
2005	16	1 645 001	1 650 732	261 656
2006	16	1 823 917	1 824 215	269 030
2007	16	1 846 091	1 882 820	279 755
2008	16	1 920 985	1 904 379	291 458
2009	16	2 420 410	2 736 986	298 588
2010	16	2 156 306	2 248 238	307 234
2011	16	2 512 100	2 573 795	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industriarbetares lön i genomsnitt
EKONOMER				
1950	6	23 843	24 109	6 040
1970	8	112 009	107 244	26 670
1980	10	245 134	204 122	69 470
1985	10	365 702	324 185	101 110
1990	10	646 314	601 161	150 340
1995	10	1 020 174	997 336	181 020
1998	10	1 276 254	1 270 845	210 300
1999	9	1 410 096	1 455 807	212 400
2000	10	1 257 117	1 712 367	221 086
2001	10	1 346 831	1 346 254	228 598
2002	10	1 540 872	1 708 038	239 930
2003	10	1 634 982	1 813 642	247 217
2004	10	1 953 874	2 890 978	254 160
2005	10	2 116 910	2 379 619	261 656
2006	10	2 567 999	2 807 524	269 030
2007	10	3 044 279	3 221 716	279 755
2008	10	1 573 267	1 694 668	291 458
2009	10	1 796 291	1 870 894	298 588
2010	10	1 946 968	2 077 333	307 234
2011	10	2 377 026	2 419 572	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industri- arbetares lön i genomsnitt
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER				
1950	11	30 731	30 711	6 040
1970	10	143 231	140 770	26 670
1980	11	243 252	218 775	69 470
1985	11	401 130	367 979	101 110
1990	11	676 273	623 527	150 340
1995	11	915 252	902 989	181 020
1998	11	1 096 479	1 078 718	210 300
1999	11	1 067 091	1 055 732	212 400
2000	11	1 109 084	1 116 110	221 086
2001	11	1 419 748	1 259 488	228 598
2002	11	1 446 251	1 198 089	239 930
2003	11	1 324 976	1 288 993	247 217
2004	11	1 407 831	1 410 956	254 160
2005	11	1 457 056	1 452 862	261 656
2006	11	1 395 458	1 272 741	269 030
2007	11	1 435 212	1 455 180	279 755
2008	11	1 620 385	1 578 021	291 458
2009	11	1 549 419	1 508 250	298 588
2010	11	1 786 287	1 867 215	307 234
2011	11	1 513 934	1 518 395	315 593

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industri- arbetares lön i genomsnitt
ALLA GRUPPER				
1950	188	59 432	67 299	6 040
1970	198	198 970	192 648	26 670
1980	200	388 498	340 039	69 470
1985	200	603 502	598 370	101 110
1990	202	1 109 933	1 088 183	150 340
1995	202	1 741 756	1 891 948	181 020
1998	201	2 185 373	2 638 903	210 300
1999	197	2 333 557	2 649 339	212 400
2000	200	2 581 167	3 546 137	221 086
2001	199	2 506 672	3 005 056	228 598
2002	199	2 715 830	2 809 429	239 930
2003	199	2 735 037	2 891 994	247 217
2004	199	2 932 300	3 102 704	254 160
2005	198	3 366 179	3 888 705	261 656
2006	198	3 637 096	4 431 638	269 030
2007	198	3 922 143	5 088 992	279 755
2008	197	4 195 405	4 960 342	291 458
2009	197	3 959 850	4 721 424	298 588
2010	197	4 286 895	5 237 674	307 234
2011	197	4 613 448	5 353 281	315 593

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

**Bilaga 3. De elva maktgrupperna uppdelade på kön,
sammansräknad inkomst 1950–2011**

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
NÄRINGSLIVET						
1950	0		50	26,1	50	26,1
1970	0		50	14,2	50	14,2
1980	0		49	9,1	49	9,1
1985	0		50	13,1	50	13,1
1990	0		50	16,5	50	16,5
1995	0		49	26,3	49	26,3
1998	0		50	31,9	50	31,9
1999	0		50	32,4	50	32,4
2000	0		50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0		50	31,7	50	31,7
2005	0		50	40,7	50	40,7
2006	1	37,1	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	47,1	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
RIKSDAG						
1950	0		22	4,9	22	4,9
1970	0		23	5,3	23	5,3
1980	2	2,2	21	2,8	23	2,7
1985	3	1,9	20	2,5	23	2,4
1990	5	2,4	18	2,9	23	2,8
1995	7	3,2	17	3,4	24	3,3
1998	8	3,4	15	3,6	23	3,5
1999	6	3,3	16	4,2	22	4,0
2000	4	3,5	18	3,8	22	3,7
2001	4	3,7	18	3,6	22	3,6
2002	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2003	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2004	7	3,1	15	3,9	22	3,6
2005	8	3,3	14	3,7	22	3,6
2006	8	3,6	14	3,5	22	3,5
2007	8	4,2	14	8,4	22	6,9
2008	7	4,1	15	5,2	22	4,8
2009	6	4,0	16	5,0	22	4,7
2010	4	5,0	18	5,3	22	5,3
2011	5	4,5	17	5,3	22	5,1

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ARBETSMARKNADENS PARTER						
1950	0		28	7,0	28	7,0
1970	0		29	5,4	29	5,4
1980	0		29	4,5	29	4,5
1985	1	2,5	28	4,9	29	4,8
1990	1	2,8	28	5,0	29	5,0
1995	5	3,4	24	6,3	29	5,8
1998	6	4,1	22	13,1	28	11,2
1999	6	4,2	22	9,6	28	8,4
2000	7	3,6	21	9,3	28	7,9
2001	8	3,5	20	9,1	28	7,5
2002	8	3,9	19	8,6	27	7,2
2003	7	3,7	20	6,0	27	5,4
2004	8	5,5	19	6,0	27	5,9
2005	10	4,7	16	10,2	26	8,1
2006	8	3,6	18	19,8	26	14,8
2007	8	3,6	18	11,0	26	8,7
2008	9	4,4	16	8,5	25	6,2
2009	10	4,4	15	8,4	25	6,6
2010	9	4,5	16	12,7	25	8,8
2011	9	4,2	16	11,1	25	7,7

STATLIG VERKSAMHET						
1950	0		9	8,8	9	8,8
1970	0		10	7,2	10	7,2
1980	0		10	5,4	10	5,4
1985	0		10	5,8	10	5,8
1990	0		10	8,3	10	8,3
1995	1	3,7	9	15,0	10	13,9
1998	2	4,3	8	11,1	10	9,8
1999	2	6,3	8	12,1	10	10,9
2000	1	4,7	9	12,0	10	11,3
2001	2	15,1	8	10,7	10	11,6
2002	2	13,9	8	10,2	10	10,9
2003	1	3,2	9	13,2	10	12,2
2004	0		10	14,1	10	14,1
2005	0		10	16,7	10	16,7
2006	1	4,8	9	17,1	10	15,8
2007	1	4,6	9	17,9	10	16,6
2008	1	4,6	9	25,1	10	23,0
2009	2	10,7	8	26,4	10	23,3
2010	2	8,0	8	24,9	10	21,5
2011	2	12,0	8	21,0	10	19,2

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
KOMMUNER						
1950	0		20	4,7	20	4,7
1970	0		20	3,6	20	3,6
1980	0		20	2,8	20	2,8
1985	1	2,3	19	2,5	20	2,5
1990	1	3,2	19	2,8	20	2,8
1995	1	2,0	19	3,3	20	3,2
1998	3	3,2	17	3,3	20	3,3
1999	3	3,4	17	3,7	20	3,6
2000	4	3,0	16	3,8	20	3,7
2001	5	2,9	15	3,6	20	3,4
2002	7	2,8	13	3,6	20	3,3
2003	7	3,3	13	3,5	20	3,4
2004	8	3,5	12	3,5	20	3,5
2005	8	3,2	12	3,5	20	3,4
2006	8	3,4	12	3,4	20	3,4
2007	7	3,7	13	3,2	20	3,4
2008	8	3,6	12	3,3	20	3,4
2009	9	3,5	11	3,5	20	3,5
2010	7	3,8	13	3,7	20	3,7
2011	7	3,5	13	3,6	20	3,6

KOMMUNALA BOLAG						
1950	0		12	4,8	12	4,8
1970	0		12	4,8	12	4,8
1980	0		12	3,5	12	3,5
1985	0		12	3,4	12	3,4
1990	0		12	3,6	12	3,6
1995	1	2,5	11	4,4	12	4,3
1998	2	2,1	10	4,7	12	4,4
1999	2	3,5	10	4,2	12	4,1
2000	1	4,8	11	4,3	12	4,3
2001	1	4,6	11	6,9	12	6,7
2002	1	4,4	11	3,9	12	4,0
2003	1	4,8	11	4,0	12	4,1
2004	1	5,3	11	3,9	12	4,0
2005	3	5,2	9	4,2	12	4,4
2006	2	5,1	10	4,2	12	4,3
2007	2	5,0	10	4,3	12	4,4
2008	3	4,1	9	4,5	12	4,4
2009	3	4,2	9	4,1	12	4,1
2010	3	4,2	9	4,3	12	4,3
2011	4	4,1	8	5,1	12	4,8

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ÖVERHETSSAMHÄLLET						
1950	0		10	6,0	10	6,0
1970	0		10	4,5	10	4,5
1980	0		11	4,4	11	4,4
1985	1	3,4	10	4,5	11	4,4
1990	1	4,1	10	4,9	11	4,8
1995	1	9,2	10	5,8	11	6,1
1998	1	2,4	10	6,0	11	5,6
1999	1	3,0	10	6,6	11	6,3
2000	1	2,9	10	7,3	11	6,9
2001	1	3,2	10	15,1	11	14,0
2002	1	2,6	10	4,9	11	5,0
2003	1	2,8	10	5,1	11	4,9
2004	1	3,1	10	3,9	11	3,8
2005	1	3,0	10	3,9	11	3,9
2006	1	2,8	10	3,9	11	6,1
2007	1	2,7	10	7,9	11	7,7
2008	1	3,6	10	7,1	11	6,8
2009	1	3,0	10	6,2	11	5,9
2010	2	3,7	9	9,9	11	8,8
2011	3	3,8	8	12,7	11	10,3
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN						
1950	0		9	5,7	9	5,7
1970	0		10	4,8	10	4,8
1980	1	2,2	9	3,7	10	3,6
1985	0		10	3,1	10	3,1
1990	1	2,0	9	4,9	10	4,6
1995	1	3,4	9	6,3	10	6,0
1998	1	2,0	9	6,0	10	5,6
1999	1	2,3	9	5,8	10	5,4
2000	1	2,1	9	5,3	10	5,0
2001	1	4,3	9	4,6	10	4,6
2002	1	2,4	9	4,5	10	4,3
2003	0		10	4,3	10	4,3
2004	1	4,0	9	3,5	10	3,5
2005	1	5,9	9	3,4	10	3,6
2006	1	4,6	9	3,6	10	3,7
2007	2	4,7	8	3,8	10	4,0
2008	2	4,4	8	3,5	10	3,7
2009	2	5,4	8	3,4	10	3,8
2010	2	5,7	8	3,6	10	4,0
2011	2	6,0	8	3,7	10	4,1

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
MEDIA						
1950	1	4,9	10	6,3	11	6,1
1970	1	3,2	15	4,0	16	4,0
1980	3	2,4	12	2,9	15	2,8
1985	1	3,7	13	2,4	14	2,5
1990	3	2,3	13	4,3	16	3,9
1995	5	3,8	11	5,5	16	5,0
1998	2	4,3	14	5,3	16	5,2
1999	3	5,6	11	5,6	14	5,6
2000	4	5,3	12	6,0	16	5,6
2001	5	5,1	10	6,9	15	5,9
2002	5	6,6	11	5,9	16	6,1
2003	7	7,1	9	5,3	16	6,1
2004	5	7,6	11	5,4	16	6,1
2005	6	6,1	10	6,4	16	6,3
2006	6	7,2	10	6,5	16	6,8
2007	6	5,9	10	7,2	16	6,7
2008	7	6,1	9	6,9	16	6,5
2009	6	7,9	10	9,9	16	9,2
2010	6	7,0	10	7,5	16	7,3
2011	6	7,9	10	8,3	16	8,2

EKONOMER						
1950	0		6	4,0	6	4,0
1970	0		8	4,0	8	4,0
1980	0		10	2,9	10	2,9
1985	0		10	3,2	10	3,2
1990	0		10	4,0	10	4,0
1995	0		10	5,5	10	5,5
1998	1	6,8	9	6,0	10	6,0
1999	1	9,7	8	6,5	9	6,9
2000	1	19,4	9	6,4	10	7,7
2001	1	10,1	9	5,4	10	5,9
2002	1	10,8	9	6,7	10	7,1
2003	2	12,3	8	6,1	10	7,3
2004	2	32,5	8	6,1	10	11,4
2005	2	3,8	8	10,4	10	9,1
2006	2	4,5	8	11,9	10	10,4
2007	2	5,4	8	13,0	10	11,5
2008	1	5,7	9	5,8	10	5,8
2009	2	3,5	8	7,0	10	6,3
2010	2	4,1	8	7,4	10	6,8
2011	1	6,6	9	7,8	10	7,7

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER						
1950	0		11	5,1	11	5,1
1970	0		10	5,3	10	5,3
1980	0		11	3,1	11	3,1
1985	0		11	3,6	11	3,6
1990	0		11	4,1	11	4,1
1995	2	3,8	9	5,2	11	5,0
1998	1	2,5	10	5,4	11	5,1
1999	2	3,4	9	5,3	11	5,0
2000	2	3,3	9	5,4	11	5,0
2001	3	3,5	8	6,3	11	5,5
2002	3	3,4	8	5,6	11	5,0
2003	3	3,6	8	5,8	11	5,2
2004	3	4,0	8	6,1	11	5,6
2005	3	3,4	8	6,3	11	5,6
2006	3	3,5	8	5,2	11	4,7
2007	3	3,9	8	5,7	11	5,2
2008	2	3,8	9	5,8	11	5,4
2009	2	3,7	9	5,3	11	5,1
2010	2	3,9	9	6,6	11	6,1
2011	3	3,8	8	5,2	11	4,8

ALLA						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	7,2	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,0	200	5,9
1990	12	2,6	190	7,5	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	199	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	19,3	198	16,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,3	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Bilaga 4. Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2011 i kronor

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
NÄRINGSLIVET, VD		
Skanska Sverige	16 367 910	19 477 654
NCC	6 171 733	6 071 740
Peab	4 264 235	11 003 222
Nobia**	6 900 000	6 900 000
Lundbergs Fastighet***	5 793 818	361 877 854
SCA	17 003 199	17 315 591
Holmen	7 371 572	8 411 975
Södra Skogsägarna	7 311 708	7 952 524
Billerud	7 291 816	7 012 373
Munksjö	6 167 200	6 423 995
H & M**	13 900 000	13 900 000
Coop Butiker och Stormarknader	3 692 438	4 256 989
ICA AB	7 923 023	7 943 943
Axfood	7 672 999	7 937 882
IKEA AB	1 823 024	1 656 342
SSAB	6 570 708	6 565 319
Boliden	8 852 170	9 095 509
LKAB	4 471 483	4 371 483
Uddeholm Tooling	12 188 258	11 976 409
Outokumpu i Sverige	25 156 690	25 496 523
Nordea	16 254 260	16 869 754
SEB	9 199 484	9 749 377
Swedbank	8 509 610	8 649 672
Handelsbanken	11 105 190	11 365 278
If Skadeförsäkring	9 402 799	9 451 242
Länsförsäkringar	4 716 034	5 023 555
Ratos	18 617 953	37 179 982
Kinnevik Investment	14 326 010	15 635 894
Industrivärden	10 655 587	10 556 791
Investor	10 999 060	11 653 121
ABB Sverige	3 455 222	4 348 568
Electrolux**	22 720 000	22 720 000
Volvo	50 830 670	50 995 209
SKF	11 885 801	12 774 171
Sandvik	13 189 178	13 106 326
Autoliv Inc.	24 544 580	24 465 224
Scania	11 077 734	14 165 641
Atlas Copco	9 478 930	9 607 246
Trelleborg	13 527 466	13 374 121
Hexagon**	18 709 300	18 709 300
Securitas Sverige	15 301 073	15 742 929
Ericsson	18 954 436	18 743 770

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
Astrazeneca Sverige	9 931 895	9 969 643
Assa Abloy	9 200 964	16 495 525
Husqvarna*	7 615 573	9 740 833
Swedish Match	7 741 949	9 252 006
Millicom International Cellular**	21 904 200	21 904 200
Alfa Laval	13 179 845	13 430 719
Getinge	30 679 713	32 308 856
Tele2	10 224 020	11 474 398
MEDEL	12 296 650	20 502 214
MEDIAN	10 077 958	11 419 838

REGERING/RIKSDAG		
Statsminister	1 984 172	3 645 744
Utrikesminister	1 363 300	1 459 051
Finansminister	1 414 503	1 370 669
Socialminister	1 549 866	1 505 403
Försvarsmister	1 414 567	1 357 866
Näringsminister	1 682 591	1 674 109
Kabinettssekreterare UD	1 137 116	1 225 762
Statssekreterare Finansdep	1 058 651	1 417 785
Statssekreterare Försvarsdep	1 093 647	1 019 898
Talman	1 708 979	4 928 230
Ordf Finansutskottet	1 150 693	1 099 193
Ordf Konstitutionsutskottet	929 627	730 350
Ordf Miljö- o jordbruksutskottet	805 637	760 303
Partiledare Moderaterna	1 984 172	3 645 744
Partiledare Centerpartiet	1 682 591	1 674 109
Partiledare Folkpartiet	1 496 800	1 463 389
Partiledare Vänsterpartiet	702 413	654 618
Partiledare Socialdemokraterna	1 558 266	1 565 332
Partisekreterare Socialdemokraterna	1 587 001	1 959 711
Vice ordf finansutsk	768 700	669 694
Vice ordf konstutsk	829 895	743 171
Vice ordf miljö jordutsko	811 342	853 215
MEDEL	1 305 206	1 610 152
MEDIAN	1 388 902	1 394 227

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ARBETSMARKNADENS PARTER		
Svenskt Näringsliv, ordförande	14 912 939	15 191 534
Svenskt Näringsliv, VD	6 781 484	6 450 428
Svenskt Näringsliv, förhandlingschef	3 506 998	3 691 083
Svenskt Näringsliv, ekonomichef	2 263 125	2 143 291
Teknikföretagen, VD	7 019 107	6 963 196
Teknikföretagen, ekonomichef	644 000	1 119 241
Svensk Handel, VD	3 110 789	3 521 778
Sveriges Byggindustrier, VD	2 246 988	2 223 935
Sveriges Kommuner o Landsting, VD	2 120 531	2 132 252
Sveriges Kommuner o Landsting, ekonomichef	825 004	822 756
LO, ordförande	1 020 217	977 778
LO, vice ordförande	1 012 252	980 799
LO, ekonomichef	1 485 345	1 446 048
IF Metall, ordförande	853 574	845 822
IF Metall, ekonomichef	978 640	932 349
Byggnadsarbetareförbundet, ordförande	1 046 088	1 001 385
Handelsanställdas förbund, ordförande	991 698	1 006 392
Kommunalarbetarförbundet, ordförande	989 450	976 819
TCO, ordförande*	1 416 965	1 432 916
Unionen, ordförande	1 328 147	1 183 709
Unionen, ekonomichef	633 300	641 956
Statstjänstemannaförbundet, ordförande	1 067 376	1 076 232
SACO, ordförande '	1 575 563	1 565 911
Sveriges Ingenjörer, ordförande	1 096 977	1 170 328
Sveriges Ingenjörer, ekonomichef	1 040 212	1 240 234
MEDEL	2 398 671	2 429 527
MEDIAN	1 096 977	1 183 709
STATLIG VERKSAMHET		
Riksbanken	2 623 614	2 818 894
Posten	10 605 141	10 226 666
Telia	16 099 456	16 360 827
SJ	4 814 858	4 983 020
Trafikverket	2 579 686	2 517 533
Systembolaget	3 857 466	3 891 274
Vattenfall**	13 049 000	13 049 000
Riksrevisionen	1 502 427	1 438 219
Apoteket AB	3 722 581	3 661 743
Riksskatteverket	1 556 271	1 674 802
MEDEL	6 041 050	6 062 198
MEDIAN	3 790 024	3 776 509

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KOMMUNER		
KS ordförande, Stockholm	1 519 191	2 298 764
Stadsdirektör Stockholm	1 830 315	1 682 406
KS ordförande, Göteborg	1 012 554	926 644
Stadsdirektör Göteborg	1 322 388	1 312 112
KS, ordförande Malmö	2 164 263	2 167 011
Stadsdirektör Malmö*	1 404 367	1 664 665
KS ordförande, Uppsala	962 010	937 367
Stadsdirektör Uppsala	1 296 738	1 224 691
KS ordförande, Linköping	809 087	766 361
Kommundirektör Linköping	1 064 331	1 027 945
KS ordförande, Västerås	717 272	697 448
Stadsdirektör Västerås	786 386	781 897
KS ordförande, Örebro	646 062	603 827
Kommundirektör Örebro	1 310 638	1 211 749
KS ordförande, Norrköping	421 613	378 991
Kommundirektör Norrköping	978 724	978 058
KS ordförande, Helsingborg	768 095	777 799
Stadsdirektör, Helsingborg	1 403 924	1 362 510
KS ordförande, Jönköping	671 278	613 601
Stadsdirektör, Jönköping	1 172 279	1 082 885
MEDEL	1 113 076	1 124 837
MEDIAN	1 038 443	1 003 002
KOMMUNALA BOLAG, HÖGSTA TJÄNSTEMAN		
Stockholm, bostäder	1 635 139	2 802 372
Stockholm, social omsorg	1 148 615	1 141 702
Stockholm, trafik	2 627 955	2 637 337
Stockholm, sjukvård	1 961 524	1 958 554
Göteborg, bostäder*	1 341 242	1 671 793
Göteborg, social omsorg	1 010 562	985 076
Göteborg, trafik	1 190 495	1 244 096
Göteborg, sjukvård	1 248 201	1 195 342
Malmö, bostäder	1 206 329	1 132 911
Malmö, social omsorg	802 204	764 180
Malmö, trafik	1 328 673	1 264 617
Malmö, sjukvård	1 263 139	1 236 648
MEDEL	1 397 007	1 502 886
MEDIAN	1 255 670	1 240 372

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ÖVERHETSSAMHÄLLET		
Kungen		22 989 215
Riksmarskalken	1 321 767	1 318 439
Ambassadör London	1 070 884	1 173 793
Ambassadör Washington	1 154 407	1 392 301
Ordförande HD	1 522 935	1 514 185
Svea Hovrätt, President	1 523 140	1 466 543
Riksåklagaren	1 206 342	1 252 272
Ärkebiskopen	1 102 553	1 071 494
Biskop Lund	943 662	943 137
ÖB	1 663 368	1 746 387
Arméchefen	931 508	903 318
MEDEL	1 244 057	3 251 917
MEDIAN	1 180 375	1 318 439
UNIVERSITET/FORSKNING		
Rektor Chalmers	2 126 607	2 069 953
Rektor Handelshögskolan	2 270 662	2 356 972
Rektor Karolinska institutet	1 634 543	1 707 425
Rektor Konstfack	874 965	952 569
Prefekt Socialhögskolan	842 412	834 144
Rektor Uppsala universitet	1 713 487	1 808 575
Prefekt nationalekon. inst Uppsala	935 115	929 260
Prefekt i nationalekon. inst. Sthlm	825 102	791 511
Prefekt företagsekon. inst. Lund	731 747	742 912
Prefekt vid Juridiska fakulteten, Lund	887 061	886 839
MEDEL	1 284 170	1 308 016
MEDIAN	911 088	940 915
EKONOMER, CHEFSEKONOM eller motsv		
Stockholms fondbörs/OMX	2 048 974	2 025 510
Finansinspektionen	1 471 457	1 657 049
Nordea	2 132 586	2 088 941
Handelsbanken	4 519 234	4 436 016
SEB	3 101 320	3 557 997
LO	879 177	811 946
TCO	832 925	839 675
SACO	5 152 509	5 049 584
Svenskt Näringsliv	2 142 159	2 158 374
Teknikföretagen	1 489 923	1 570 625
MEDEL	2 413 477	2 463 356
MEDIAN	2 132 586	2 088 941

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MEDIA, CHEFER eller TONGIVANDE JOURNALIST		
DN	5 970 937	5 814 707
Aftonbladet	3 899 222	3 824 400
Veckans Affärer	934 318	809 203
DI	3 165 195	3 109 210
Sveriges Radio	2 106 852	1 972 137
SVT	2 450 945	2 307 926
Aktuellt	1 000 464	1 003 731
Ekot*	1 042 245	1 008 024
TV4	6 459 980	6 456 015
Svenska Dagbladet	4 030 384	4 110 372
DN, ledarsidan	1 319 331	1 374 069
DN debattredaktör	685 309	570 900
GP chefred	1 973 819	2 007 704
Expressen, chefred	3 339 459	3 192 931
TV4 Nyheter, chefred*	870 600	875 208
SVT Rapport, chefred*	944 536	2 744 177
MEDEL	2 512 100	2 573 795
MEDIAN	2 040 336	2 157 815
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER, VD, ORDF eller motsv		
LRF	2 348 024	2 292 033
HSB*	1 213 101	1 197 496
HRF	1 357 804	1 285 464
Folkets Hus och Parker	962 173	914 644
Fotbollsförbundet	1 383 853	1 344 496
Riksidrottsförbundet	1 924 754	1 783 702
Friidrottsförbundet	863 822	878 290
Röda Korset	1 084 105	982 381
IOGT/NTO*	448 975	428 196
ABF	1 374 221	1 338 650
KF	3 692 438	4 256 989
MEDEL	1 513 934	1 518 395
MEDIAN	1 357 804	1 285 464

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
Extra utöver de 197 positionerna i makteliten		
LOs förbundsordförande		
Elektrikerna, ordförande	826 697	785 083
Fastighets, ordförande	765 955	760 005
GS, ordförande	726 958	730 314
Hotell o Restaurang, ordförande	967 805	953 118
Livsmedels, ordförande	926 573	880 676
Musikerna, ordförande	771 139	713 472
Målarna, ordförande	800 288	765 010
Pappers, ordförande	757 676	767 420
Seko, ordförande	990 166	937 539
Transport, ordförande	697 582	687 511
MEDEL	823 084	798 015
MEDIAN	785 714	766 215
VDar i företag där LO har stort inflytande		
Folksam	6 398 342	6 626 933
AMF	4 183 672	4 227 800
AFA försäkring	3 686 869	3 644 946
Fora	1 751 126	1 803 826
Välfärdsbolag, VD		
Carema	5 013 711	4 918 085
Praktikertjänst	4 291 138	4 767 320
Attendo	5 801 386	7 153 496
Acedemedia	4 409 164	4 510 064
Capio****		
Aleris	3 362 987	3 533 532
Humana Holding	2 635 566	3 996 703
Frösunda LSS	1 821 942	1 654 478
Team Olivia	3 001 503	3 121 150
JB Education	2 353 596	2 447 539
MEDEL	3 632 333	4 011 374
MEDIAN	3 362 987	3 996 703
Källa: Skatteverket		

* Inkomst och position för år 2010 på grund av ej anställd hela året eller annan orsak.

** Inkomst från årsredovisningen.

*** 200 industriarbetarlöner i beräkningarna 63 118 596.

**** Ej skatteregistrerad i Sverige och ingen uppgift i Årsredovisningen.

Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten

1	Eliternas återkomst (1999)	ISBN 91-566-1615-5
2	Eliterna mot nya höjder (2000)	ISBN 91-566-1707-0
3	Eliterna flyger högre (2001)	ISBN 91-566-1768-2
4	Näringslivet ökar takten (2002)	ISBN 91-566-1887-5
5	Folkhemseliten drar ifrån (2003)	ISBN 91-566-1468-3
6	Makteliten förbereder pensionen (2004)	ISBN 91-566-2084-5
7	Näringslivets maktelit befäster positionen (2005)	ISBN 91-566-2194-9
8	Makteliten litar på sig själv (2006)	ISBN 91-566-2281-3
9	Makteliten gör som de brukar (2007)	ISBN 91-566-2384-3
10	Makteliten – mycket vill ha mer (2009)	ISBN 978-91-566-2536-7
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog (2011)	ISBN 978-91-566-2689-0
12	Makteliten – klyftorna består (2012)	ISBN 978-91-566-2744-6

DEN KRETS LÖNTAGARE som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden finns inte med i den offentliga lönestatistiken. Det finns inte någon samlad och systematiserad kunskap om hur den svenska maktelitens inkomster har utvecklats över tiden. Den här rapportserien är ett försök att avhjälpa den bristen.

Det här är den trettonde rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. I år följs tidsserien från 1950 upp med 2011 års inkomster.

Dessutom belyses ersättningsnivåer i den ”nya” privata välfärdssektorn.